

L I E T U V I Ų

DIENOS

RAŠYTOJAS ANATOLIJUS KAIRYS

LITHUANIAN DAYS

MARCH 1978

1978 M. KOVO MĖN.

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd., — Hollywood, CA 90029

Telefonas: 664-2919

1978, kovas Nr. 3 (282)

March, 1978 No. 3 (282)

Eina XXIX metai

Volume XXIX

Redaguoja

REDAKCIŅĖ KOLEGIJA

Anglų k. Redaktorius / English Editor

ALFONSAS A. MILUKAS

Leidėjas / Publisher

Antanas F. Skirius

Administratorius / Circulation Manager

ANTHONY F. SKIRIUS

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę. Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį. Republication of material from "Lithuanian Days" permissible only with indication of this source.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIŲ", LEISTU 1946-49 M.

"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN". PUBLISHED 1946-49.

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku.

If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will be renewed automatically.

leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn. Published monthly, except July and August.

Atskiro nr. kaina \$1.50 Single Copy \$1.50

Prenumerata metams \$15.00 bet kuriame pasaulio krašte. Subscription \$15. per year in any country of the world. Garbės prenumerata / Honorary subscription \$25.00.

"Second Class Postage Paid at Los Angeles, California".

VIRŠELIAI / COVERS

FRONT COVER

Anatolijus Kairys, pedagogas, poetas, dramaturgas ir rašytojas laureatas.

Author Anatolijus Kairys is a prominent playwright, poet, writer-laureate and pedagogue.

ANATOLIJUS KAIRYS

"Just an author," he prefers to be called. Yet as the many-pronged activities of Anatolijus Kairys are even summarily reviewed, as is done in this issue of "Lithuanian Days," dedicated to him, much more comes into view.

He was born in St. Petersburg during World War I. Upon returning to Lithuania, he had his schooling there and by 1942 had completed his studies of pedagogy, first at the University of Kaunas and finally at that of Vilnius. His first assignment as director of a secondary school for adults in Siauliai was shortlived. Events of World War II brought him to Germany. There, in Wurtemberg, he continued teaching at a Lithuanian high school for refugees. By 1947 he had reached the United States, settling in Chicago. This was where his longtime practiced second proficiency, that of authorship, came to the fore.

The earliest published works of A. Kairys were his collections of poems: Scattered Leaves (1946) and The Golden Sowing (1954). Besides, in Germany he had edited a Lithuanian pedagogical journal, The Refugee School. In Chicago he turned with greater success to the writing of plays: Diagnosis (1956), Curriculum Vitae (translated into English) and The Chicken Farm (both in 1965), The Light That Turned On (1968), The Silver Day (1972).

Success and the many awards he earned engulfed A. Kairys into theatrical life. His educational activities subsided for he became more involved in theatrical organizational and also in public affairs: an organizer of a Dramatic Studio; of a Youth Theater; the co-producer of three continent-wide Lithuanian theatrical festivals; a two-term president of the Lithuanian Foundation and chairman of the Cultural Council, as well as active leader of Lithuanian youth organizations, notably those of Catholics. His writing ability had not declined, however. He has edited a number of volumes of historical research, collected poetry anthologies and novels by his pen colleagues.

And finally, A. Kairys appears with his latest achievement, Under the Sword of Damocles, a novel now, one that has been awarded first prize this year by "Draugas" publishers in Chicago from among 12 manuscripts presented for the competition. Assuredly, this latest acknowledgement will add to the appreciation of the exiled author's work, to his fame that has already entered several languages on the continents of America, Europe and Australia. —A.A.M.

BACK COVER

1978 vasario 16-tosios proga šv. Kazimiero Lituainistinės mokyklos kieme vėliavų pakėlimas. Antras iš kairės: Juozo Daumanto kuopos pirmininkas Kazys Karuža, šaulys-sekretorius Jurgis Uksas ir Lietuvos Generalinis Garbės Konsulas Vytautas Čekanauskas.

Lithuanian community leaders of Los Angeles at the raising of the free country's national tricolor on Independence Day, Feb. 16, in the Lithuanian parish courtyard.

TURINYS / CONTENTS

LIETUVIŠKOJI DALIS

	Psł.
Inž. Jonas Jurkūnas	
Švietimo ir spaudos problemos.	3 ir 22
Juozas Prunskis, Laureatas A. Kairys.	4-8
V. Prižgintas, An. Kairio raštų bibliografija.	8-9
R. Kl. Vidžiūnienė, "Bene nukalsit dvasiai grandinę", poeto M. Gustaičio atminimui.	9-10
Motiejus Gustaitis, Trys eilėraščiai.	10
V. Prižgintas, M. Gustaičio raštų bibliografija.	10
Kun. Juozas Prunskis, nepriklausomos Lietuvos augintinis, sukaktuvininkas.	10
V. Prižgintas, Dr. kun. J. Prunskio raštų bibliografija.	11
V. Prižgintas, Jaunimas ir "Aušra", 95 metų sukakties proga.	11-12
RECENZIJOS —	
Z. Tenisonaitės "Šviesos iliuzijos", —	
J. Gliauda.	12-13
Jurgis Gliauda, Arnoldo Voketaičio koncertas Los Angeles.	13-14
Pranys Alšėnas, Kankinių parapija Anapily.	14-15
Toronto "Parama" švenčia 25 metų sukaktį.	15-16
Algis Šimkus, Komp. V. Jakubėno kūrinių fondo veikla.	16
A. Vingis, "Kučiene, važiuok viena..." Skautų Tautinė Stovykla Australijoje.	17

ENGLISH SECTION

	Page
Anatolijus Kairys (A.A.M.)	2
Lith. Independence Day Remarks by Sen. Robert Dole	18-19
Helsinki Group Documents Conclusion from Feb. Issue)	19
Secretary of State on Feb. 16th Lithuania's Independence Day	19
The Wealth of "Lithuanian Bibliography" (H. V. Petkus)	20
VLIK Committee Thanks U.S. President	21
Australia's Hospitality to 6th Jamboree of Lithuania's Scouthood	20
Resolution of Lithuanian-Americans of Los Angeles Area	21
Lithuania in Philately: Baltstoge (A. Bernotas)	21

ŠVIETIMO IR SPAUDOS PROBLEMAS

INŽ. JONAS JURKŪNAS

Nelengva šiandien stovint prieš jus surasti tinkamus žodžius išreikšti jausmą, kuris yra Jūsų ir mano širdyje.

Pirmiausia tai didelis pasididžiavimas, kad, kas atrodė nepasiekama, pasiekta, kas buvo sunkiai įsivaizduojama—buvo paversta realybe ir kas atrodė neįmanoma—buvo įvykdyta ir apginta.

Tas heroiškas, nelengvas ir drąsus dvidešimties signatarų žygis skelbiant Lietuvą laisva ir nepriklausoma valstybe įgalino tautą 22 metus laisvam gyvenimui.

Bet jau 38 metus trunkanti tamsioji naktis—išblaškusi didelę dalį tautiečių beveik po visus penkis kontinentus—kelia didelio rūpesčio ir susimąstymo ar greit ateis aušra ir laisvės diena.

Nežinau kokios mintys skristų mums per galvas, jei stovėtume šiandien Lietuvoje prie Karo Muziejaus Kaune.

Bet čia Los Angeles, šviečia saulė ir tėviškės namai taip toli, toli. Ir tėviškės namuose tamsi naktis jau trisdešimt aštuoneri metai. Tad ir mintys krypsta kita vaga.

Jas pradėsiu savo vaikystės ir gimnazijos draugo poeto Juozo Krumino prieš trisdešimt metų paskelbtais jo redaguotame žurnale "Gintaras" žodžiais.

"Anais siaubingais metais lietuviškas žodis nestovėjo vietoje, jis ėjo, tarytum balsas, šaukiantis dangaus teisingumo. Jis užrėmė savimi bažnyčios duris Kražiuose, jis ėjo per teismus, iškodamas teisybės, jam statė kartuves, jam, lietuviškam žodžiui, kuris kaip šventoji Dvasia nusileido į kiekvieną tikrą savo žemės vaiką ir nenumirdavo su trapiu žmogaus kūnu, bet gyveno ir vis stiprėjo. Ir tie, kurie dėlėjo eiles Aušroje, Maironis ir daugelis kitų—jie yra mūsų gyvenimas, jie yra mūsų žodžio kraujas, jie yra ugnis, kuri iš toli ateidama uždegė Vasario šešioliktosios laisvės fakelus.

Taip, mūsų priešai žinojo, kad ginklus galima atimti, kad šautuvai rūdyja ir kardai lengvai lūžta, iš tikrųjų, jie taip pat žinojo, kol bus gyvas lietuviškas žodis—visas kraštas bus amžinas frontas. Ach tip, jie dėjo visas pastangas, jie nukalė retežius mūsų žodžiui—tačiau mūsų jaunuomenė pro grasinimus ir kalėjimus giedojo mūsų himną, ir mūsų vaikai saugojo savo elementoriuose laisvės eilėraščius, ir mūsų vyrai ir moterys neišsižadėjo lietuviškų maldaknygių. Žodis ėjo po žeme, kaip nematomas gaivinantis šaltinis, ir jis sproginėjo ore, kaip į ugnį įmetas dinamitas."

Taigi tas Amžinas Lietuviškas Žodis, kuris nusileido į kiekvieną iš mūsų, šiandien kukliai klausia, kiek pastangų, darbo, paramos ir rūpesčio mes įdedame jam išlaikyti.

Žvilgterėkim į lietuviškąsias mokyklas, kaip pagrindinę priemonę tam lietuviškam žodžiui išmokti.

Pirmiausia, apytikriam vaizdui susidaryti patieksiu truputėlį statistinių davinių. Šie duomenys, suskirsčius juos dešimtmečiais, atrodo sekančiai:

Vokietijoje 1947-1948 metai—

Vaiku darželiuose—2280 mokinių

Pradžios mokyklose—3655 mokiniai

Progimnazijose—509 mokiniai

Gimnazijose 2631 mokiniai

Viso—9065 mokiniai

Po dešimtmečio 1957-1958 metai Amerikoje Vaikų darželiuose, Pradžios mokyklose, Aukštesnėse lit. mokyklose, parapijinėse mokyklose, kur mokėsi liet. kalbos 5740 mokinių.

Po antro dešimtmečio 1968-1969 metai Amerikoje visose lit. mokyklose 2995 mokiniai. (Kitais daviniais 3199.)

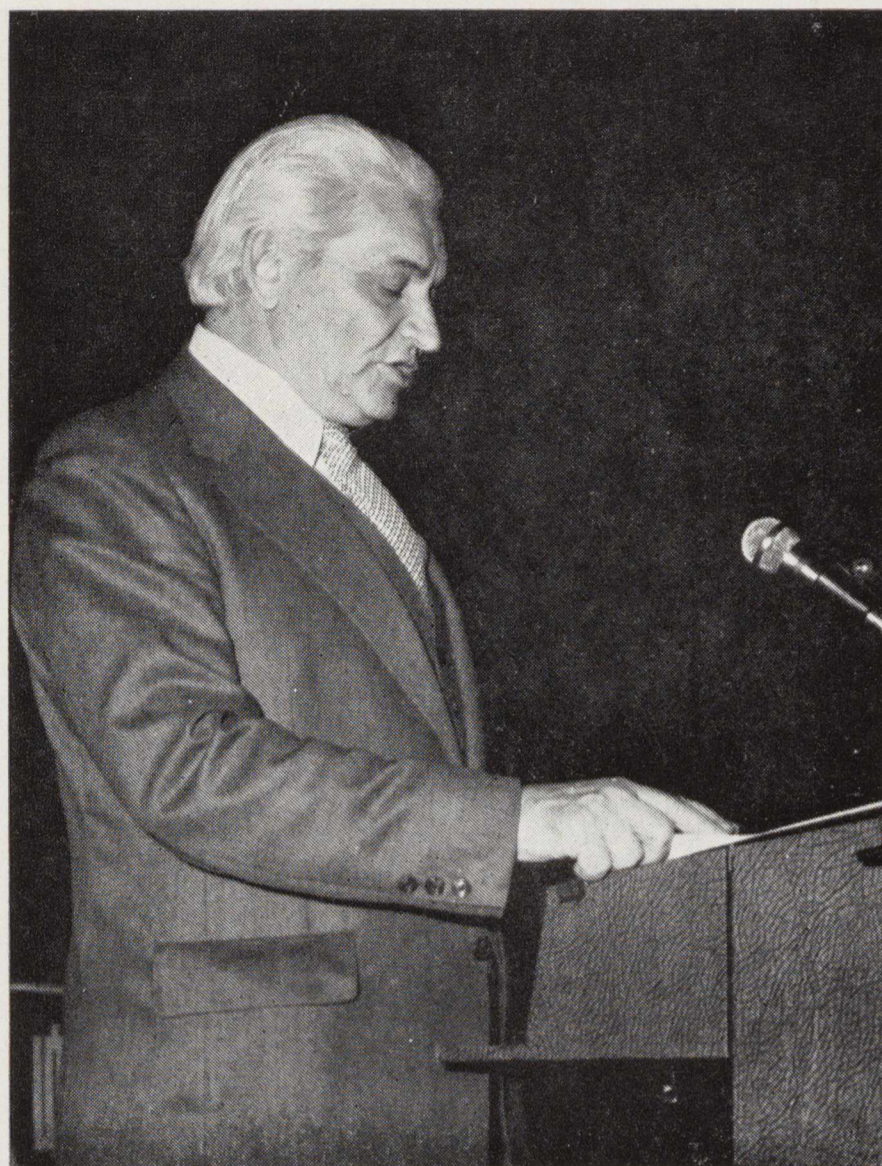
Po trečio dešimtmečio Amerikoje 1977 metais Vaikų darželiuose ir pradžios mokyklose—1574 mok.

Padagoginiame Lit. Institute—70 mok.

Aukštesnėse lit. mokyklose—397 mok.

Clevlando Aukšt. Lit. kursuose—4 mok.

Viso—2045 mok.

Inž. Jonas Jurkūnas paskaitininkas vasario 16-tos minėjime Los Angeles, Calif.

— Jonas Jurkūnas, an engineer by profession, an eminent activist in the interorganizational affairs of American Lithuanians.

Nemėginsiu čia šių statistinių davinių analizuoti. Šie per daug aiškiai kalba patys už save. J.A.V. Liet. Bendruomenės Švietimo Tarybos teigimu, paskutinių dviejų metų mokinių mažėjimas yra 5% kas met. Dar pilnesniam vaizdui žvilgterėkim į tų mokyklų vaizdą biudžetiniu požiūriu. Jis 1976-77 metams atrodė taip:

Viso 25 pradžios mokyklų su prie jų veikiančiais vaikų darželiais \$124,000 arba \$79.00 vienam mokiniui.

Aštuoniom aukšt. lit. mokyklom \$34,000 arba \$86.00. Pagagoginiam Lit. Ins. Chicagoje \$3800 are \$54.00 vienam mokiniui.

Atrodo, kad visapusiškai biednoki skaičiai turėtų kelti dažnam iš mūsų didelį nusistebėjimą ir net gėdą. Jei mes parodytume savai lituanistikos mokyklai tiek dėmesio, kiek jo skyrėme Vilniuje ruošiamiems lituanistikos kursams—padėtis turbūt būtų truputėlį kitokia. Iki šiandien daugumas mūsų mokyklų buvo paliktos tik pasišventusių mokytojų ir tėvų komitetų rūpesčiui ir darbui. Reikia konstatuoti, kad iki šiol pasiaukojusių mokytojų tiek iš senesniųjų tiek iš jaunojo atžalyno mokykloms netrūko. Jei iš 8000-9000 o turbūt ir dar daugiau lietuviškų vaikų mokyklas telanko tik 2000, kiek bendruomenių reikėtų, kad mokyklos būtų ne tik kelių pasišventėlių, bet visos išėivijos rūpestis, parama ir regresijos procesas būtų pasuktas progresuojančia kryptimi aukštyn ir mokinių skaičiumi didesne materialine parama mokyklų išlaikymui.

Antroji Amžinojo Žodžio tekmės priemonė—tai spauda ir knygos. Per jas jis srovėna į mus stiprindamas bei paguosdamas, paragindamas pavargusius, teikdamas džiaugmo ir žadindamas viltį laisvei ir prisikėlimui.

Mūsų knyga—jos kelias statistiniai žiūrėti atrodo šitaip:

1950-57 metais išleista 1370 vienetų, tai maždaug 170 vienetų per metus. Iš jų 70% arba 120 vienetų J.A.V. 1958-68 maždaug panašūs skaičiai, su nedidele mažėjimo tendencija. 1968-78 maždaug po 100 vienetų kasmet. Iš to vienetų skaičiaus apie 40-45% yra knygos, kuriomis turėtų domėtis visi išėivijos lietuviai. Bet, deja, tiražas krinta. Leidyklos leidžia vis mažiau ir mažiau. Kol kas atsveria privati iniciatyva—patys autoriai ypač atsi-

Nukelta į psl. 22

Laureatas Anatolijus Kairys

JUOZAS PRUNSKIS

Iš dvylikos šiemet "Draugo" konkurso jury komisijai atsiųstų romanų geriausiu buvo rastas Anatolijaus Kairio sukurtasai "Po Damoklo kardū." Jury komisijos nariai—žinomi kūrybine nuovoka: Povilas Gaučys, Česlovas Grincevičius, Dalia Kucėnienė, Pranas Razminas, Juozas Toliušis. Taigi, jų sprendimas reikšmingas, at-

Anatolijaus Kairio tėvai Monika ir Justinas Kairiai.

Monika and Justinas Kairys, parents of A. Kairys.

kreipias dėmesį į A. Kairio kūrybos talentą, kuris šiuo atveju apvainikuojamas tūkstančio dolerių premija. Ir tai jo ne pirmoji premija. Dar prieš septynetą metų

Anatolijus Kairys, Vytauto Didžiojo Universiteto, Kaune, studentas 1939 metais.

A student at Vytautas the Great University in Kaunas, 1939.

Kanadoje LAS surengtame romano konkurse jis laimėjo 500 dol. už romaną "Ištikimoji žolė." Savo satyrine komedija "Viščiukų ūkis" jis yra laimėjęs Chicagos Scenos darbuotojų konkursą, drama, "Šviesa, kuri užsidegė" jis pelnė Chicagos Skautininkų Ramovės konkurse pirmą premiją, o kita drama—"Eldorado"—laimėjo tos pačios institucijos antrą premiją. Viso A. Kairys yra laimėjęs 6 literatūrinės premijas.

Nuertingeno Lietuvių Gimnazijos vice-direktorius ir "Tremtinių Mokyklos" redaktorius 1946 m.

A. Kairys in Nuertingen, Germany, in 1946. Editor of "School of Refugees" and vice director of Lithuanian Gymnasium.

Ir sulaukė pripažinimo ne vien lietuviuose. Jo drama "Diagnozė" išversta į latvių kalbą ir vaidinta latvių teatre. Komiška tragedija "Curriculum Vitae" išversta į anglų kalbą. Drama "Palikimas" išversta ir atspausdinta latvių kultūros žurnale "Treji Varti." Džiugu, kad iševija Anatolijaus Kairio nepribloškia. Joje jis išsiliejo šakota kūryba, kurioje yra gausu patriotinių bruožų, iševijos gyvenimo pažinimo, žmogaus trapumo pastebėjimų ir pastangų tai sklaidyti satyriniu komedijos žodžiu.

Truputis biografijos

Minėtiais savo laimėjimais mus sudominęs Anatolijus Kairys vertas, kad jį arčiau pažintume. Jis gimė Pirmojo Pasaulinio karo išvakarėse 1914 m. rugp. 28 d. Petrapily, taigi—kaip jo gyvenimo pradžia, taip ir dabartis yra surišta su iš-

Anatolijus Kairys 1978 m.

—V. Noreikos foto
Anatolijus Kairys in 1978

Viršuje: Muzikas Br. Budriūnas, "Sidabrinės dienos" kompozitorius ir rašytojas Anatolijus Kairys. —L. Briedžio foto
Above: Composer Br. Budriūnas, at right, wrote the music for A. Kairys' play, "Silver Days."

Apačioje: Anatolijus Kairys ir muzikas Vyt. Marijošius, "Gintaro šalies" dirigentas. —V. Jasinevičiaus foto

Below: Vyt. Marijošius directed the musical performance of "Land of Amber" in Chicago in 1976.

Viršuje: Su E. Dauguvietyte-Kudabiene, kuri režisavo "Šviesa, kuri užsidegė," "Du broliukai," "Žmogus ir tiltas," 1974 m.

Apačioje: Rež. A. Brinka (dešinėje), vidury akt. L. Barauskas. A Brinka režisavo "Du broliukus" 1969 ir "Didįjį penktadienį," 1974 m.

eivija. Gimnaziją baigė prieš pat laisvos Lietuvos saulėleidį—1938 m. Kaune. Iš pradžių svyravo tarp literatūros ir pedagogikos. Pradėjo studijuoti prancūzų kalbą ir literatūrą, domėdamasis vakarų pasaulio kūryba, tačiau bestudijuojant jame

Above: Mrs. E. Dauguvietyte-Kudaba was theatrical director of a number of his plays in Chicago in 1974.

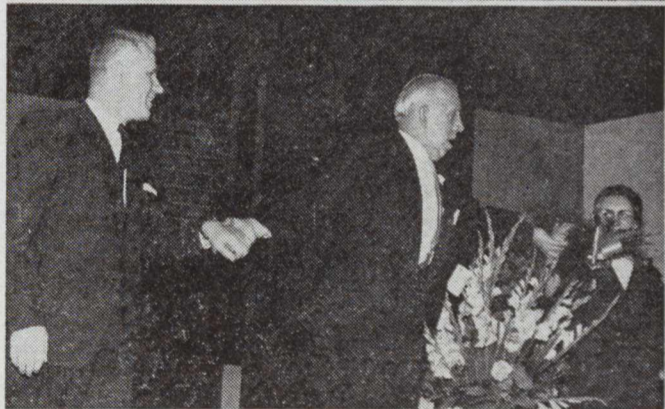
—P. Maletos foto

Above: A. Brinka, at right, has produced a number of Lithuanian plays in Chicago With him is actor L. Barauskas.

išryškėjo linkimas į pedagogiką-psichologiją, kas buvo naudinga ir jo ateities kūrybiniam užmojams, daugiau pažįstant žmogaus vidaus pasaulį. Studijas baigė 1942 metais, Vilniuje, parašęs diplominį darbą "St. Šalkauskio tautinis auklėjimas."

Jau iš šios temos pasirinkimo galima matyti, kaip jam buvo brangi krikščioniškoji-tautinė idėja ir jos perteikimas mūsų ateities kartoms.

Raudonojo tvano išblokštas į vakarus, panaudojo tą emigracijos teikiamą progą savo studijų tolimesniam gilinimui, lankydamas Innsbruko ir Tubingeno univer-

Viršuje: A. Kairys ir Algimantas Dikinis, "Viščiukų ūkio" režisierius Čikagoje, 1965, ir vienaveiksmės operos "Gintaro šaly," 1976. —V. Noreikos foto

Vidury: Su komp. D. Lapinsku. D. Lapinskas režisavo "Dipl. siuvėją," "Curriculum vitae," "Palikimą" ir "Mano senelį," (rankraštyje).

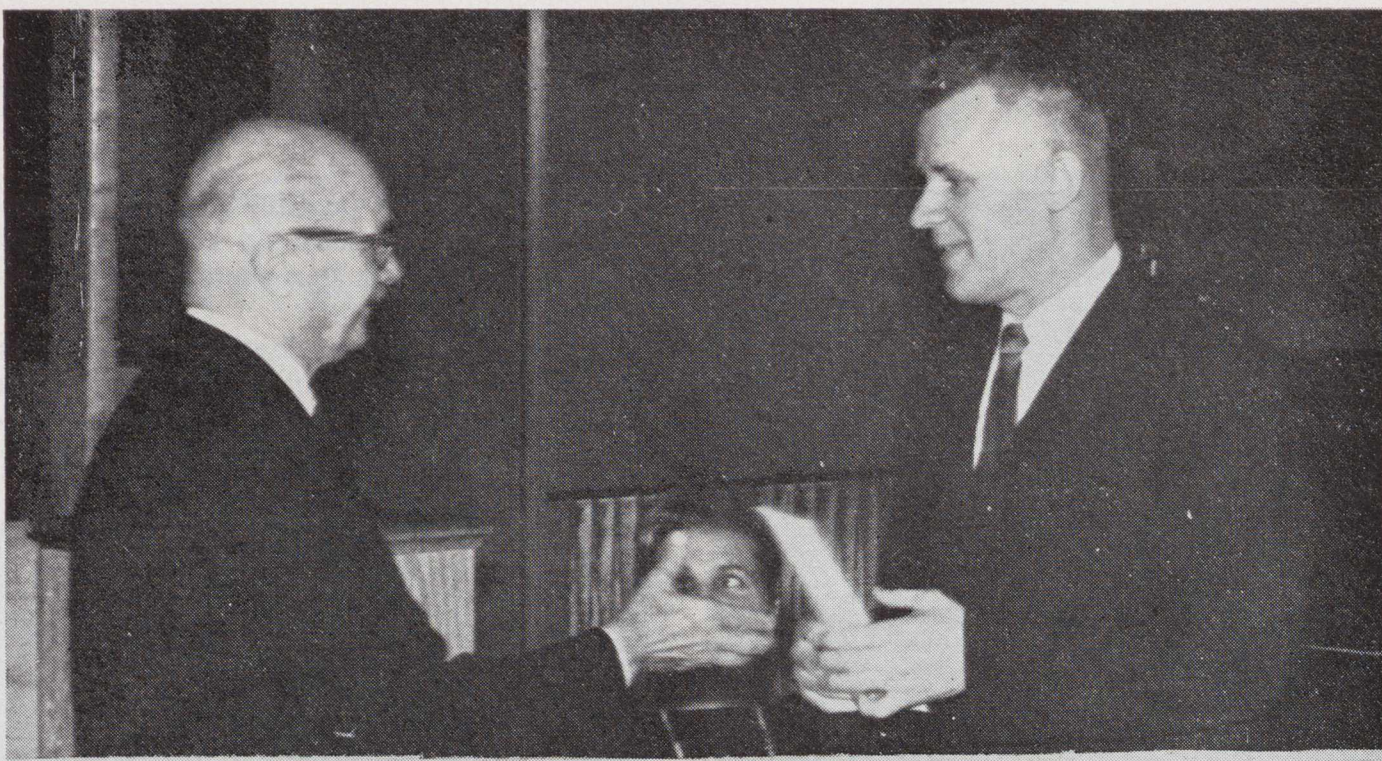
—V. Kauliaus, S.J., foto

Apačioje: A. Kairys ir Stasys Pilka, "Diagnozės" režisierius Čikagoje 1963 metais. —V. Noreikos foto

Above: Author and staging director of the one act opera "Chicken Farm" presented in Chicago in 1976.

Center: Composer D. Lapinskas has been stage director for a number of plays by A. Kairys.

Below: A. Kairys with the late actor Stasys Pilka, who staged the author's play, "Diagnosis," in 1963.

sitetus. Greta su studijomis ėjo ir pedagoginė praktika: buvo Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos bendrabučio vedėjas. Šiaulių suaugusių vidurinės mokyklos direktorius, Nuertingeno lietuvių gimna-

zijos vicedirektorius, žurnalo "Tremtinių Mokykla" redaktorius. Buvo pakviestas į Kempteno lietuvių stovyklos švietimo vadovus—vienas iš to miesto lietuvių gimnazijos organizatorių.

Viršuje: Lietuvos gen. konsulas Dr. Petras Daužvardis įteikia skautininkų Ramovės dvi premijas: pirmąją už "Sviesa, kuri užsidegė" ir antrąją už "Eldorado" dramą 1965 metais.

Viduryje: Solistė S. Adomaitienė, Čikagos Scenos Darbuotojų Sąjungos pirmininkė, įteikia Anatolijui Kairiui premiją už satyrinę komediją "Viščiukų ūkis" 1964 metais. —J. Petruičio foto

Apačioje: J. Juozaitis įteikia Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio skirtą antrąją premiją už romaną "Ištikimoji žolė" Čikagoje 1971 metais. —P. Maletos foto

Above: The late consul-general in Chicago, Dr. Peter Daužvardis, presenting theatrical awards sponsored by the Lithuanian Scouts in 1965 to A. Kairys.

Center: Soloist S. Adomaitienė of the Chicago Lith. Theatrical Society, awarding 1st prize to A. Kairys for his "Chicken Farm" in 1964.

A. Kairys receiving 2nd prize for his novel, "Faithful Grass" in 1971.

JAV išeivijos kultūros laukuose

Atvykęs į JAV pasitraukė nuo pedagoginio darbo, norėdamas daugiau pasišvęsti kūrybai, spaudos darbui, redagavimui, kultūrinio gyvenimo apraiškų organizavimui. Tai išplaukė iš jo polinkio į visuomeninį gyvenimą, labiau domėtis jo kultūrine puse. Jis jau Lietuvoje buvo aktyvus pavasarininkų ir ateitininkų vadovybėje. JAV įsijungė į Lietuvių Bendruomenės vadovaujančiųjų ratą, dvi kadencijas buvo Lietuvių Fondo pirmininkas, vėliau—Kultūros Tarybos pirmininkas. Būdamas produktyvus dramaturgas, ypač domėjosi teatru, suorganizavo ir pravedė net tris teatro festivalius, įkūrė Dramos studiją, Jaunimo teatrą.

Šalia gausių straipsnių išeivijos dienraščiuose, žurnaluose ir savaitraščiuose, jis redagavo kultūros žurnalą "Naująją Aušra," išleido prof. A. Maceinos "Didįjį Inkvizitorių," A. Barono romaną "Debesys plaukia pažemiu," poezijos antologiją "Tretieji vainikai" ir kt. Taigi, Anatolijus Kairys yra darbštus visuomenininkas, našus kultūrininkas, pripažintas dramaturgas, o šįmet paskutiniame romano konkurse išsiryšęs į pripažintus beletristus.

Draminės kūrybos sukaktis

Šiomet sueina jau 40 m. nuo jo draminės kūrybos pradžios: jau 1938 metais jis parašė dramatinį vaizdelį vaikams "Būkime angelaičiais." Jis yra kūręs poezijos kūrinius, noveles, kaip jau minėjome—romanus, tačiau dramų yra sukūręs per 20. Jomis yra parodę dėmesį teatralai. Jos buvo statytos Čikagoje, Detroite, Los Angeles, New Yorkke, Philadelphijoje, Brooklyne, Milwaukėje, Toronte, Adelaidėje, Rochestry, Hamiltone, St. Petersburgė, Sidnejuje ir kitur. Prisimenant prieškarinę Lietuvą, galima pasidžiaugti, kad jo draminius kūrinius išvydo trijų kontinentų scena: Europos, Amerikos ir Australijos, ir tai ne vien lietuvių, o ir latvių teatras.

Kas reikšmingiausia, kad jo kūryba yra sudominusi ne vien išeivijos eilinius, sudo-

mino muzikus ir režisierius ne vien teatrus, bet ir muzikus-kompozitorius. Jis buvo pakviestas sukurti libretą "Sidabrinė diena," kuriai muziką sukūrė komp. Bronius Budriūnas, jis buvo užangažuotas sukurti libretą operai "Gintaro šaly," kuriai muziką sukūrė kompozitorius Julius Gaidelis, rankraščiuose turi du naujus libretus.

Kad A. Kairio veikalai parašyti su psichologiniu išvalgumu, sąmojumi, išėivijos realybės pažinimu, patriotiniu gilumu rodo faktas, kad visą eilę jo draminių kūrinų statyti pasirinko mūsų išėivijos pirmaujantieji režisoriai, kaip St. Pilka, V. Žukausas, Zita Visockienė, A. Dikinis, D. Mackialienė, D. Lapinskas, A. Brinka, E. Dauguvietytė-Kudabienė ir eilė kitų. Tai jau reikšmingas pripažinimas ir įvertinimas.

Didžioji jo stiprybė

Iš spaudos yra išėjes A. Kairio eilėraščių rinkiniai "Blaškomieji lapai," "Auksinė sėja," istorinė trilogija poema, tačiau didžioji Kairio stiprybė—drama, nebent kritikų dar nekedentas premijuotasis romanas "Po Damoklo kardu" netikėtai išryškintų jo beletristinį talentą. Apie tai dar pamatysime, kai veikalas pasieks skaitytojų rankas ir recenzentų plunksnas. Beje, ir pats A. Kairys yra rašęs kritikos straipsnių, tačiau tik lyg praeinamai, į šią kūrybos sritį giliau neįsijungdamas.

Savo kūrybos centriniame žanre—dramoje Kairys išėivijos nostalgijos paliestus sluoksnius džiugina patriotine gija, humoru ir satyra tašo moderniojo pasaulio liūnuose imančius skęsti išėivijos tipus. Tarpais jis prabyla realistiškai, tarpais kalba alegorijomis ir simboliais.

Kairys savo dramine kūryba yra arčiau lietuviškos sielos. Jo negundo avangardinės užuolankos, jis nesimeta į absurdinio teatro miglas, neina jis rizikingo eksperimentavimo keliu. Savo kūryboje jis turi prieš akis kruviną pavergtos tautos realybę ir scenoje pasakytu vaizdžiu žodžiu siekia vesti išėivijos lietuvių tautinio išlikimo, moralinio atsparumo, patriotinio entuziazmo, istorinio gaivastingumo keliu, nevengdamas taikliai pabaksnoti okupanto, išryškindama jo nežmoniškai klaikios policinės prievarto liniją.

Dėl to jo tos rūšies draminiai veikalai susilaukia ypatingai plataus susidomėjimo, kai pvz. "Diagnozė," suvaidinta berods daugiau kaip 20-je spektaklių. Dėl to jo komediją "Ku-kū" net toks gana reiklus dramos teatro penkiasdešimtmečiui paminėti konkurse vainikavo premija.

Viesuliškai pasinėšęs į dramą, sužibo beletristikai

Jeĩ savo lyrikos knygoje A. Kairys, laikydamasis tradicinės eilėdaros, išsako savo sielos pasaulį, paliktos tėvynės ilgesį, laimės prošvaistes bei gyvenimo prasmės ieškojimą, tai savo dramose Kairys yra daugiau visuomeniškas, linkęs gilintis į išėivijos problemas, tautos likiminius klausimus, vesti skaitytoją ir žiūrovą į istorinės didybės laikus ir satyra murkdyti dabarties išėivijos pasimetėlius ir dvasiinius paliegėlius. Tų temų bruožus mes randame jo draminiuose veikaluose, kurių

Rašytojas Anatolijus Kairys ir muzikas Julius Gaidelis, "Gintaro šalies" kompozitorius (dešinėje su gėlėmis).

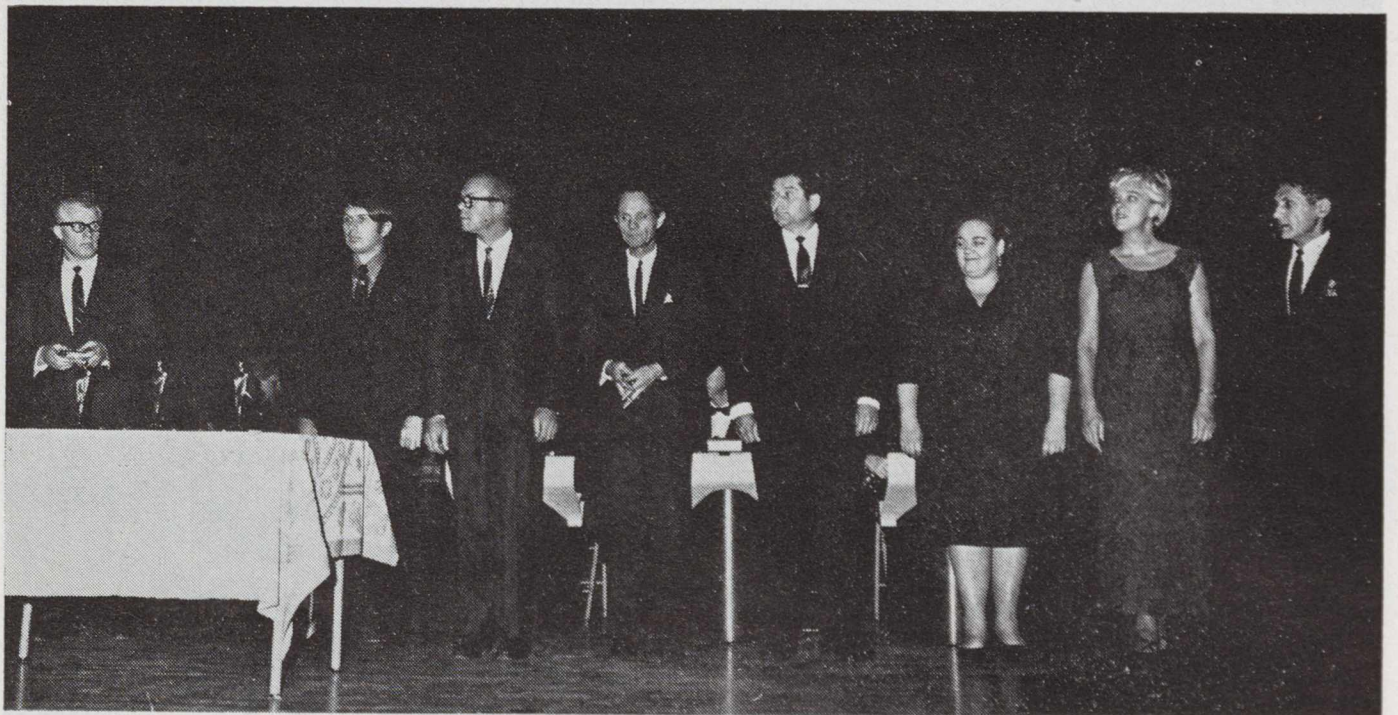
Author A. Kairys with composer of "Land of Amber," Julius Gaidelis.
—V. Jasinevičiaus foto

JAV LB Centro Valdybos nariai ir visuomenės atstovai susirinkę pasveikinti I-jo Teatro Festivalio progą, iš kairės: Dalia T. Kelpšaitė, Br. Nainys, pirm., rašyt. A. Kairys, dr. J. Majauskas, St. Džiugas, agr. A. Šantaras, J. Kavaliūnas, Švietimo Tarybos pirm., K. Dočkus, Kun.

J. Borevičius, adv. P. Žumbakis, 1968 m.
—Lietuvių foto archyvas

The First Lithuanian Theatre Festival held in Chicago in 1968, at which producers are congratulated by representatives of the Lithuanian Community U.S.A. and other organizations.

JAV LB Kultūros Fondo pirm. Anatolijus Kairys įteikia dovanas ir atžymėjimus I Teatro Festivalio režisieriams. Iš kairės: komp. D. Lapinskas, akt. L. Barauskas, akt. A. Brinka, akt. V. Žebertavičius, rež. E. Dauguvietytė-Kudabienė, rež. D. Mackialienė, rež. P. Maželis, 1968 metais. —P. Maletos foto

Awards to the directors and actors of the 1st Lith. Theatre Festival in Chicago, 1968, are presented by Anatolijus Kairys, chairman of the L. Community Cultural Foundation.

Anatolijus Kairys Los Angeles kultūrininkų tarpe, iš kairės: dail. A. Žaliūnas, dailio A. Kairio veikalų dekoratorius, J. Ruibys, E. Devenienė, rašyt. A. Kairys ir rež. D. Mackialienė.

—L. Kanto foto
Anatolijus Kairys with Lithuanian representatives of their cultural and artistic life in the Los Angeles area.

Iš kairės: rašytojas Anatolijus Kairys, poetai K. Bradūnas, Bernardas Brazdžionis ir rašytojas A. Baronas.

A. Kairys among his pen colleagues K. Bradūnas, Bernardas Brazdžionis and Aloyzas Baronas.

Anatolijus Kairys autografuoja savo knygas. —V. Jasinevičiaus foto

A. Kairys autographing his books.

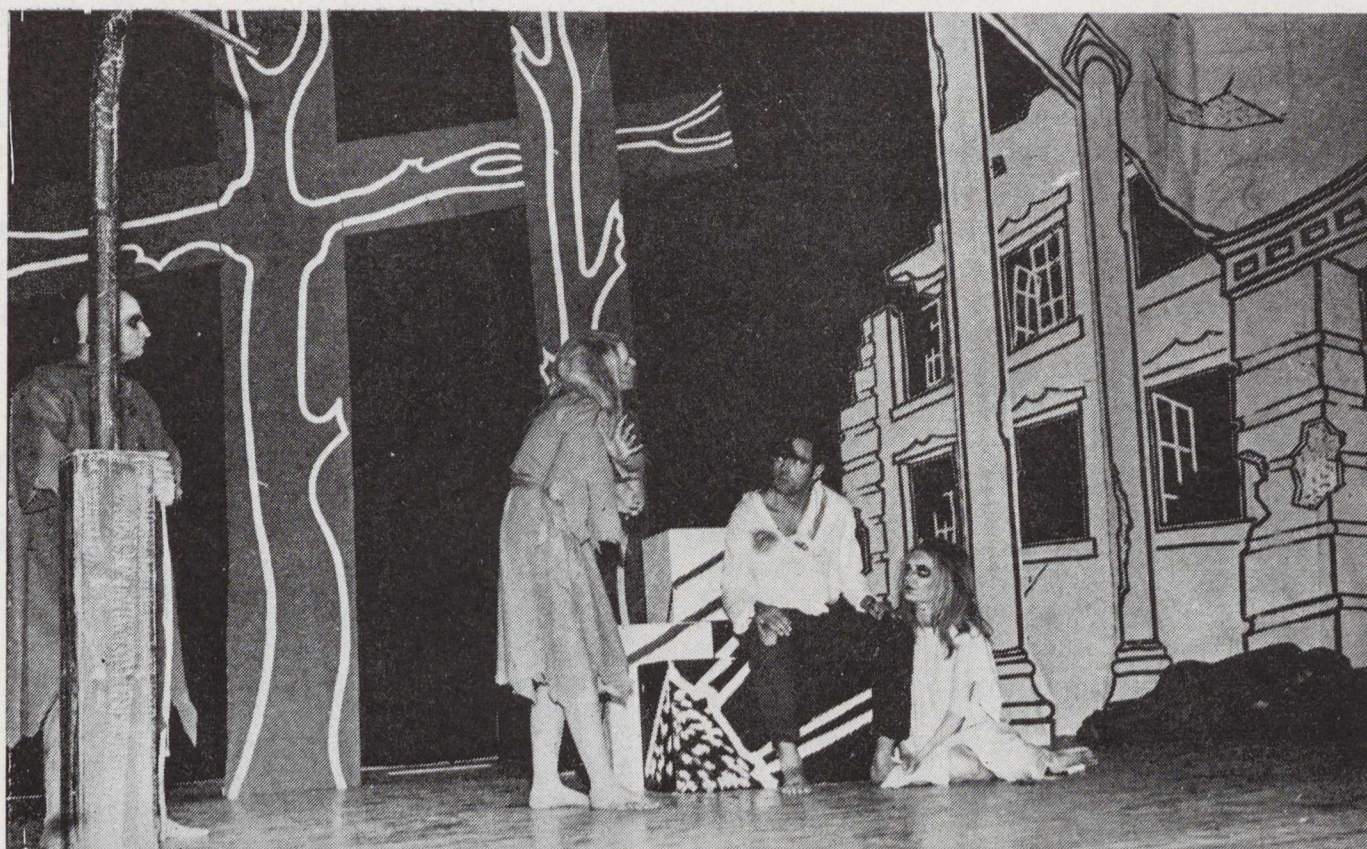
sarašas ilgas: *Laisvės medis*, *Diagnozė*, *Viščiukų ūkis*, *Šviesa, kuri užsidegė*, *Curriculum vitae*, *Kū-kū*, *Didysis penktadienis*, *Rūtos ir bijūnai*, *Sidabrinė diena*, *Žmogus ir tiltas*, *Du broliukai*, *Karūna* ir kitos. Dauguma jų skirtos suaugusiems, viena kita ir vaikams. A. Kairys bus pats produktyviausias dramaturgas mūsų šeimijoje, ir toks viesuliškas pasinešimas į dramą jam nesukliudo sužibėti beletrikoje, kaip dabar—laimėtame romano konkurse.

ANATOLIJAUS KAIRIO

RAŠTŲ BIBLIOGRAFIJA

- 1.—*Būkime angelaičiai*, 2-jų veiksmų vaizdelis vaikams, 1938.
- 2.—*Poezijos almanache "Verpetai"* dalyvis, 1946.
- 3.—*Blaškomai lapai*, eilėraščiai, 1946.
- 4.—Išleido A. Maceinos "*Didįjį Inkvizitorių*", 1946.
- 5.—Išleido A. Barono "*Debesys plaukia pažeme*," 1951.
- 6.—*Auksinė sėja*, eilėraščiai, 1954.
- 7.—Literatūros metraštyje "*Gabija*" dalyvis, 1955.
- 8.—*Laisvės medis*, keturių veiksmų istorinė pjesė, 1955.
- 9.—*Diagnozė*, trijų veiksmų komedija, 1956.
- 10.—*Viščiukų ūkis*, 3-jų veiksmų satyrinė komedija, laimėjusi Scenos darbuotojų s-gos konkurso premiją, 1965.
- 11.—*Eldorado*, drama, Skautininkų Ramovės dramos konkurse laimėjo pirmą premiją, 1965.
- 12.—*Rūtos be darželių*, komedija, 1965.
- 13.—*Curriculum vitae*, vieno veiksmo tragedija komiškai, 1966.
- 14.—*Diagnozė*, į latvių kalbą vertė J. Zarinš, 1966.
- 15.—*Viščiukų ūkis*, į latvių kalbą vertė J. Zarinš, 1967.
- 16.—*Šviesa, kuri užsidegė*, 3-jų veiksmų tragedijėlė, 1968.
- 17.—*Palikimas*, vieno veiksmo trijų paveikslų drama, 1969.
- 18.—*Du broliukai*, 3-jų veiksmų pasaka, 1970.
- 19.—*Ištikimoji žolė*, Lietuvos Atgimimo S-đžio atžymėtas romanas, 1971.
- 20.—*Curriculum vitae*, a comical tragedy in two acts, translated from the Lithuanian by A. Milukas, 1971.
- 21.—*Sidabrinė diena*, 3-jų veiksmų operetė, 1972.
- 22.—*Sidabrinė Diena*, 3 veiksmų operetė, 1969. Muziką sukūrė komp. B. Budriūnas, 1975.
- 23.—*Kū-kū*, 3 veiksmų komedija, laimėjo Los Angeles Dramos Sambūrio konkurse III-rają premiją, 1975.
- 24.—*Didysis penktadienis*, 5 veiksmų komedija, 1975.
- 25.—*Žmogus ir tiltas*, 3 veiksmų drama, 1976.

Scena iš Anatolijaus Kairio premijuoto veikalų "Šviesa, kuri užsidegė". Vaidina: V. Vidugiris, Ilmara Mažeikaitė, Danutė Barauskaitė ir Erdvilis Janulaitis.

— Scene from the prize-winning drama of A. Kairys, "The Light That Turned on", which was staged in Los Angeles.

- 26.—*Gintaro šaly*, 1 veiksmo operos libretas, muziką sukūrė komp. J. Gaidelis, 1976.
 27.—*Rūtos ir bijūnai*, 3 veiksmų komedija, 1978.
 28.—*Rūtelė*, 4 veiksmų drama, 1978.
 29.—*Saulės rūmai*, 4 veiksmų drama, 1978.
 30.—*Tretiji vainikai*, poezijos antologija, dalyvis ir redaktorius, 1976.

- 31.—*Karūna*, istorinė trilogija-poema. Devyni veiksmai, dvidešimt septyni paviekslai, pralogas ir epilogas. Mindaugo epocha, 1237-1268, 1974.
 32.—*Po Damoklo kardu*, romanas, "Draugo" dienraščio romanų konkurse laimėjo pirmąją premiją, 1978.

—*Parengė V. Prizgintas*

"Bene nukalsit dvasiai grandine!"

Poetą kun. Motiejų Gustaitį prisimenant

RŪTA KLEVA VIDŽIŪNIENĖ

Poetas kun. Motiejus Gustaitis, nors nebuvo plačiai skaitomas ir mėgiamas nei savo, nei vėlesniais laikais, neabejotinai yra irėžęs gilią vagą mūsų poezijos, bei iš viso ankstyvosios Lietuvos atbudimo laikotarpio visuomeninio gyvenimo istorijoje. Šią žiemą kaip tik sukako 50 metų nuo šio kultūrininko ir poeto mirties. Ta proga,—kadangi neseniai pavyko pervežti į laisvąjį pasaulį šeimos išsaugotą poeto eilių knygą,—buvo įdomu nauju žvilgsniu jau iš tolimesnės perspektyvos skaityti šio didelio esteto, humanisto ir vienos iš pirmųjų šviesos žiburio nešėjų, savo tautos vargais ir vėliau naujai atstatomos valstybės rūpesčiais besisielojančio poeto eiliuotas mintis.

Nors dažnai laikomas pomaironiniu poetu, kun. Motiejus Gustaitis savo poezijoje nuėjo visiškai skirtingu keliu. Kai Maironio stiprybė buvo pakilus mostas, koncentruotas iššūkis, lengvas ir dailus eiliavimas, Gustaičio poezija persunkta gilia simbolika, žmogaus vidaus rimtimi ir problemomis, maldinga ekstaze; savo eilėse jis sunkokas dėl idealų ir abstraktų gausos bei pareigingumo ir didaktinių varžtų. Jam svarbi ir skaudi dviejų pa-

saulių antitezė—grožio ir gėrio idealas, prieš žemės smulkų nuodėmingumą.

Kun. M. Gustaitis gimė 1870 metais vasario 27 d.; pirmieji jo eilėraščiai pasirodė Amerikos "Žvaigždėje" 1901 metais, ir nuo 1904 Lietuvoje "Tėvynės Sarge." Baigęs Seinų dvasinę seminariją buvo vyskupo Baranausko išleistas studijuoti Regensburge, Romoje ir Friburge, kur gavo filosofijos daktaro laipsnį. Tuo laiku pradėjęs rašinėti, toliau jau niekad nepadėjo plunksnos,—nei pasitraukęs per pirmąjį karą į Rusiją, nei grįžęs atgal 1918 m., kai jau tvarkė ir vedė Žiburio gimnaziją, organizavo muzikos, literatūros ir dramos draugijas, skaitė klasikų lotynų kalba ir vertė juos į lietuvių kalbą. Mirė Lazdiuose 1927 m. gruodžio 27 d., kur ir palaidotas.

Kai būdami vėl išėiviais skaitome tas seniai sukartas eiles Lietuvai, atrandame, kad lietuviškoje širdyje nedaug kas yra pasikeitę:

Ar pameni, Lietuva,
 Tuos auksinius laikus,
 Kai švietė tau dangus
 ir lygios tau nebuvo
 Pasaulyje valstybės?
 Kai prieš tavus pulkus
 Kaimynų pilys griuvo
 Ir lenkėsi galybės,

O kunigaikščius tavo
 Pasaulis vainikavo.
 Ar pameni, Lietuva,
 Tuos auksinius laikus?

Viesulais gaudžia ir vienas per kitą
 Veržias nubudę tėvų padavimai,
 Nemunas audžia simfonijos himną
 Apvainikuoti senovei.

Vyrauja nuomonė, kad M. Gustaičio lyrika yra sunkokos formos ir per rimta savo turiniu. Tačiau turime ir skaidrių pavyzdžių, kad ir šis apie žv. Kazimierą:

Užmigo Vilnius ir sapnuoja
 Apie didvyrius praeities,
 Tiktai iš tolo švyturiuoja
 Žibintai rūmų ir pilies:
 Tai kunigaikščiui ir karaliui
 Vardinėms ponai balių kelia.
 Ei kas ten basas gatvė žengia?

Sargyba lenkias jam žemai
 Kad mėnuo veidą atidengia,
 Nušvito juodbruvi plaukai;
 It žvaigždės spindulingos akys
 Tyliai kažkuo didinga sakės.

Ir žengė Jis šventovės linkui.
 Ties užrakintoms durimis,
 Lyg nendrė nuolanki palinko.

Vai melski, melski . . . nes širdis,
 Kuri štai tirpdo sniegą, ledą,
 Padegt tėvynę meile žada.

Praėjo amžiai, žuvo priešai,
 Atpigo aukso karūna;
 O jis, pakeltas garbei viešai,
 Brangėja tautai kas diena:
 Heroiška asmens dorovė
 Varpų varpais garsina šlovę.

Apsisprendęs už grožį, už idealą ir visiškai atsiribojęs nuo rūšios tikrovės,

Motiejus Gustaitis (1870-1927), poetas, literatūros ir kultūros istorikas ir pedagogas.

A leading poet, cultural and literary historian and pedagogue of Lithuania's renaissance period.

kun. Gustaitis, su būdingu visai jo giminei užsispyrusiu veržlumu ir optimizmu, sušunka: "Bene nukalsit dvasiai grandinę!" Toks jis ir lieka, tokiais ragina ir kitus tapti:

Palaimink, Aukščiausias, putele,
Kuri vandenyno ne šito,
Bet skirtą pajutus jai kelią,
Ties kojomis Tavo nušvito.

Suskambėjo čiulbuonėlis
Paliai žalią mano kapą,
Ir pravirko medžių lapai
—Tai ne paukščiai ulba-gieda,
Tai ne medžiai klieđa,
Tiktai jaunos dienužėlės . . .

Likit sveikos, mano gėlės.
Nors ant jūsų giedro veido
Jau saulutė nusileido,
Betgi mano dar blakstiena
Lydi jus kiekvieną . . .
Likit sveikos, jaunos vėlės . . .

Daugiausia išleido pavienių ciklą, 1925 m. "Varpelių" rinkinį.

Kasdieniniame gyvenime likęs arti žemės ir savo tautos reikalų, jis nuolat grįžta prie Lietuvos likimo vargų, išreiškdamas sielvartą ir anų laikų ir dabartinių lietuvių širdyse:

Lietuva, sunkiausia tau teko dalis.
Likimas išburė
Tau sielvartų jūrę
Gyvenimas tavo—be ryto naktis
Ant amžino tako
Erškėčiai be lapo,
Po kryžium—našlaičiai, išverkę akis.

Ramaus, rimto būdo gyvenime, M. Gustaitis ir savo eilėse nepakilo nuo žemės su lengva, žaisminga eilėdara. Todėl ir neturėjo daug savo poezijos garbintojų. Tačiau poezijos istoriko akimis žiūrint, jo kelyje aiškios pirmosios gairės į daug vėlesnį mūsų literatūroje poezijos žanrasimbolizmą. Vartoja daug naujadarų ir retų žodžių, nebesitenkina eiti pramintais keliais,—ir tai neabejotinai suteikia jam savitą, individualų charakterį. Tokį vienišą jį ir prisiminsime:

Ir stebiuos, manyt pagavęs,
Jog pasaulį apkeliavęs,
Žemės purvo neliečiau,—

Tik ant kalnų, ant aukštųjų,
Ant viršūnių jų baltųjų,
Parymojau, pamąsčiau.

Motiejus Gustaitis
1870—1927

*IŠ PENSILVANIJOS
FRAGMENTAS*

Nerie, Šešupe, Nemune!
Kaip gražūs meilūs esat jūs
Su žydinčiais krantų kaurais
Ir vilnimi veidrodine! . . .
Vėjelis, būdavo, papūs,
Užgaus bangų stygas sparnais,
Ir tu valtelėj besupies
Ant krikštolinės jų lyties,
Kurioj patsai save matai

Ir kaip linguoja tau krantai . . .
Nors taip toli—už okeano,
Matau tave, tėvyne mano!
Kada ateis ta valanda
Kad grįšiu vėl? kada, kada! . . .

ŽVAIGŽDĖ MANO

Žvaigždė mano—Žvaigždė šviesi,
Kur nuo manęs danginiesi?
Kur, Skaisčioji? Kas man švies
Kad nuo manęs tolinies
Siekiu tave, nes myliu,
Ir pasiekti negaliu!
Temsta akys ašarotos,
Alpsta rankos nurymotos,
Ei, jaunysta mano vysta . . .
Tu vis mirksi, amžinai
Skriedama sparnais,
Ir žvilgiu akies
Vis man vaidinies—
Vaidinies sapne,
Keldama mane . . .

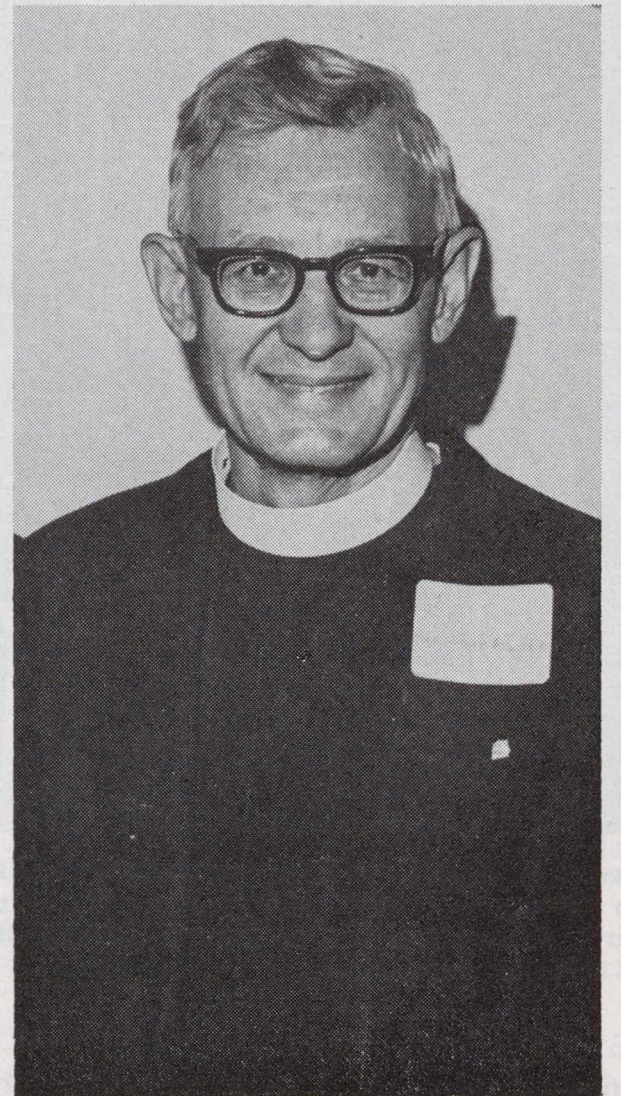
LIETUVOS VYČIŲ HIMNAS

Nuženk, Galybe, iš dangaus,
Sustiprink jauną Vyčių dvasią.
Mes už teisybę stosim drąsiai
Tėvynę ginti kuo narsiau.
O plieno kardas priešą draus,
O plieno kardas priešą draus.

Štai plevėsuoja vėliava,
Ką kalba jos žymė? Ei, Vyčiai,
Gyvenam Tautai ir Bažnyčiai:
Mums viską davė Lietuva,
Vaduosim galva ja sava.
Ei, Vyčiai,
Gyvenam Tautai ir Bažnyčiai!

POETO MOTIEJAUS GUSTAIČIO RAŠTŲ BIBLIOGRAFIJA

1. Die Krimischen Soneten von Adam Mickiewicz, disertacija daktaro laipsnui, 1904.
2. A. Baranausko atminimui skirtam literatūros metraštyje eilėraščių fragmentai "Rauda", 1907.
3. Adomas Mickevičius, Krymo sonetai, vertimas, su kritikine studija, 1909.
4. Kun. Antanas Tatarė, monografija, 1913 ir 1915.
5. Tėvynės ašaros, lyrika, 1914.
6. Erškėčių taku, lyrika, 1914.
7. Aureolė, oratorija, 1914 ir 1918.
8. Meilė, poema, 1914.
9. Lietuvos vyčių dovanėlė, prakalbos, 1915.
10. Sielos akordai, lyrika, 1917.
11. Vainikai, naujosios poezijos antologija, red. K. Binkis. M. G. dalyvauja su eiliuota autobiografija ir eilėraščiais, 1921.
12. Stilistika, vadovėlis. 1923 ir 1927.
13. J. Slovackio Anelli, vertimas, 1923.
14. Amerikos mokykla 1919-1920, pedagoginės pastabos, 1923.
15. Kun. Juozapas Galeckas, monografija, 1924.
16. Sulietuvino P. Kriaučiūno Konspektinę lotynų kalbos sintaksę, 1924.
17. Varpeliai, sonetų rinktinė, 1925.
18. M. Sarbievijus, monografija, 1925.

Kun. dr. Juozas Prunskis, redaktorius, knygų autorius, daugelio premijų mecenatas, sulaukęs 70 metų amžiaus, veiklus, energingas, kūrybingas.

— Rev. Dr. J. Prunskis, an editor, author and sponsor of cultural prizes, is observing his 70th birthday.

KUN. JUOZAS PRUNSKIS, NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS AUGINTINIS, SUKAKTUVININKAS

Kun. J. Prunskis per septynias dešimtis metų žingsnis po žingsnio išryškėjo kaip komunikacijos žmogus. Augstaitis, judraus charakterio, pastabus, optimistiškai nusiteikęs, primenąs J. Tumą-Vaižgantą, mokąs visur prieiti (net prie Chruščiovo), užmegzti kontakta. Galima sakyti, patį jo prigimtis lenkė būti komunikacijos žmogumi. Atėjęs į spaudą kaip redaktorius, stripsnių autorius, reportažų, pokalbių rašytojas, kun. J. Prunskis rado plačius vandenius, kuriuose plaukti jam buvo ir tebėra lengva. Jis pats nėra kūrėjas, bet labai sumanus kitų kūrybos perteikėjas visuo-

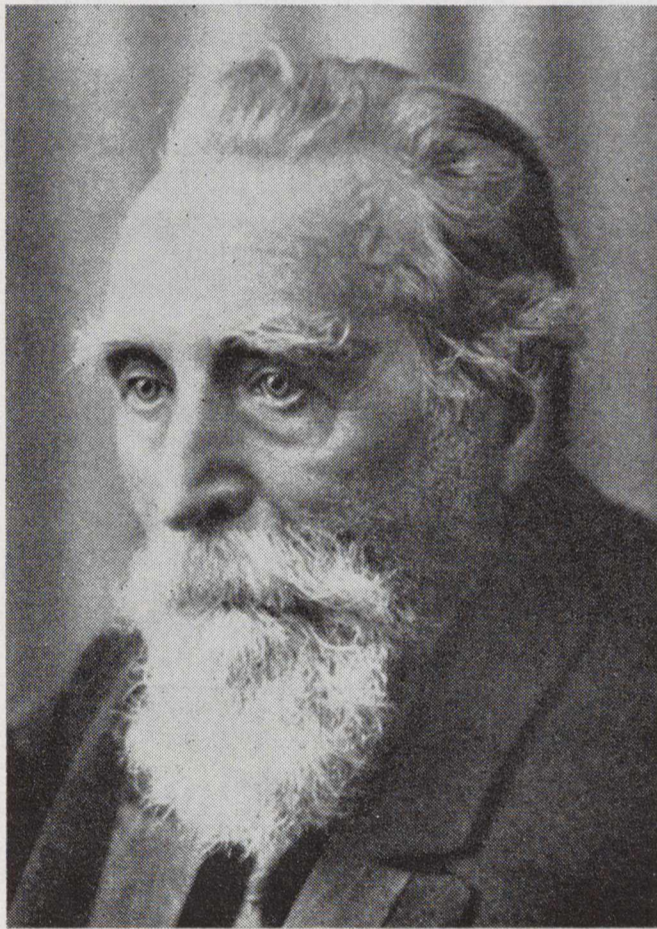
19. A. Mickevičiaus "Ponas Tadas" II dalis, vertimas, 1926.
20. A. Mickevičiaus "Vėlinių" II ir III dalies fragmentai, vertimas, 1926.
21. Petras Kriaučiūnas, monografija, 1926.
22. A. Mickevičius, Ponas Tadas, 1927.
23. Basanavičius ir "Aušra", 1927.
24. A. Navrockis, Lietuvos krikštas, drama, vertimas, 1927.
25. Gaustas ir Zupsė, (Dzūkų ežerų vardai), muzikinė drama, rankraštyje.
26. Pilna poezijos rinktinė su prof. V. Mykolaičio-Putino įvadu, parengta ir atspausdinta 1940 m., rusų komunistų partijos cenzoriaus įsakymu sunaikinta.
27. Kantata "Broliai", muzika komp. Sasnausko.

Parengė V. Prižgintas

JAUNIMAS IR "AUŠRA" 95 METŲ SUKAKTIES PROGA

V. Prižgintas

Anuo metu Lietuva, mūsų gražioji tėvynė, buvo Rusijos imperijos—tautų kalėjimo—okupacijoje. Visą Lietuvą siaubė baisi tamsa! Poetas Antanas Baranauskas aiškiai pasakė: *“Anei rašto anei druko mums turėti neduoda: tegul, sako, bus Lietuva ir tamsi ir juoda.”* Ir toje begalynėje tamsoje Lietuva nepalūžo! Kiekvienas lietuvis, o ypač jaunuolis, stojo didvyriu ir išėjo kovą prieš Rusijos imperiją—tautų kalėjimą. Kova buvo nelygi, žiauri, nusitęsė 40 ilgujų metų, tačiau buvo laimėta! Lietuvių tauta, tą kovą laimėjusi, isirikavo į kultūringų tautų tarpą: jau turėjo savo pirmąjį laikraštį—spaudą.

Jonas Basanavičius paskutiniaisiais savo gyvenimo metais.

— Patriarch of Lithuanian National revival, Dr. J. Basanavičius (1851-1927) in his final years.

1883 metų kovo mėn.—prieš 95 metus—prūsų žemėje, Lietuvos pašonėje, išėjo pirmasis lietuviškas laikraštis, “Aušra.” Šios laikraščio redaktorius, Dr. Jonas Basanavičius, tuomet gyvenęs Prahėje, Europos širdyje.

Ta “Aušra” tuojau pat sukėlė tautinį atgimimą visoje Lietuvoje, pažadino iš kieto miego Lietuvą ir padėjo iškovoti laisvę spausdinti lietuviškas knygas, laikraščius ir maldaknyges. Ir nuvedusi Lietuvą į nepriklausomybę!

—o—

“Aušra” ėjo tik apie 3 metus. Išėjo 40 numerių. Dr. Jonas Basanavičius redegavo tik tą pirmąjį numerį. Po to redagavo J. Mikšas, J. Šliupas, M. Jankus ir J. Andziulaitis. Atidavęs redagavimą kitiems,

Dr. J. Basanavičius, tuo metu būdamas tik 32 metų amžiaus, ir toliau pasiliko “Aušros” uolus bendradarbis ir patarėjas. Po trijų metų “Aušrai” sustojus, pasirodė kiti laikraščiai.

Lituanistas dr. Domas Velička, Chicagos Pedagoginio Lituanistinio Instituto direktorius, literatūrinėje knygoje rašo: “Aušra” ėjo ligi 1886 m. liepos mėnesio. Iš viso išėjo 40 numerių, sujungtų į 29 sąsiuvinius. Ji buvo nedidelio formato, knygelės formos mėnesinis laikraštis. Kaip ir kitus draudžiamuosius leidinius, taip ir “Aušra” per sieną nešė ir platino knygnešiai.”

“Iš prenumeratos mokesčių “Aušra” išsilaikyti negalėjo. Pinigais ją nuolatos rėmė M. Jankus, I. Mikšas, M. Šernius, A. Visteliauskas-Vištelis, J. Basanavičius. Pašlijus piniginiam reikalui, bankrutavo Mikšo spaustuvė, ir “Aušra” turėjo sustoti.”

“Nors “Aušra” ir neilgai ėjo, tačiau lietuvių tarpe tautos gyvenime ji suvaidino labai didelį vaidmenį. “Aušros” tikslas buvo parodyti lietuviams, *kas jie buvo praeityje, kokioje priespaudoje gyvena dabar, kokia galėtų būti ateitis*” (Lietuvių literatūra II d., Chicaga, 1961 m., 384 psl.)

Kun. V. Bagdanavičius, M.I.C., studijoje “Svarbiausieji spaudos draudimo tarpniai,” samprotavo:

“Spaudos draudimo laikotarpy galima pastebėti vieną labai ryškų posūkį . . . Tas posūkis yra laikraščio “Aušros” atsiradimas 1883 m. Laikraštis “Aušra” buvo ženklas naujo visuomeninio sąjūdžio, pasireiškusio labai turtinga ir įvairia dvasia, apėmusio plačius tautos sluoksnius ir privedusio prie spaudos draudimo atšaukimo. Dėl to “Aušros” laikotarpis yra savotiškas spaudos draudimo epochos tarpnis, kuris tiek savo veikėjais, tiek dvasia, tiek veikimo priemonėmis ryškiai skiriasi nuo ankstyvesnio spaudos draudimo laikotarpio. “Aušros” laikotarpio veikėjai buvo nauja, iš liaudies kilusi daugiausiai pasauliečių šviesuolių karta. Veikimo dvasia buvo ne vien kultūrinis ir religinis tautos auklėjimas, bet ir visuomeninis, ekonominis bei politinis jos telkimas bei organizavimas. Kovai už tautos laisvę priemonė čia buvo jau ne apysakų knygelė ar maldaknygė, bet laikraštis ir publicitinis straipsnis.” (Kovos metai dėl savosios spaudos, Chicaga, 1957 m., 11-12 psl.)

Aušrininkas Mikalojus Katkus, (1852-1944) parašęs knygą “Balanos gadynė,” apie dr. J. Basanavičių ir laikraštį “Aušra” yra palikęs pluoštą gražių atsiminimų, kuriuose rašo:

“Pasklido pirmas “Aušros” numeris po visą lietuvių svieta, po Rusiją, Sibirą, Ameriką ir visur, elektrizuodamas galvotėsius lietuvius. Vincas Kudirka, tarnavęs iki tol lenkų literatūrai, išiverkė į valias, įsikniaupęs į pagalbę atsikakė nuo

menei. Iš kiekvienos knygos jis gali paruošti įdomų reportažą, pagaunantį ir nerangų skaitytoją. Toks jis tebėra ir dabar—nė kiek judrumo nenustojęs spaudos žmogus. (Pr. G. T.Ž. Nr. 4, 1978)

Žurnalo “Lietuvių Dienos” Redakcijos Kolektyvas nuoširdžiai sveikina kun. Juozą Prunskį sukakties proga ir linki dar daug, daug kūrybingųjų metų!

DR. KUNIGO JUOZO PRUNSKIO

RAŠTŲ BIBLIOGRAFIJA

- 1.—*Maskva be kaukės*, vertimas, su kun. A. Sušinsku, 1931.
- 2.—*Kan. Karmianas*, švietėjas ir auklėtojas sunkiausiai vergijos laikais, 1933.
- 3.—*Dejavimai, kraujas, ašaros . . .* 1933.
- 4.—*Pareiga*, 1934.
- 5.—*Ką ir kaip rašyti į laikraščius*, 1936 ir 1950.
- 6.—*Ką Dievas sujungė, žmonės teneišskiria*, 1936.
- 7.—*Visuotinė mobilizacija atakai prieš tautos vėžius*, 1939.
- 8.—*Taip mirė nemirtingieji*, 1941.
- 9.—*Komunizmas ir revoliucija Amerikoje*, 1942.
- 10.—*15 sušaudytų kunigų Lietuvoje*, 1943.
- 11.—*Fifteen Liquidated Priests in Lithuania*, 1943.
- 12.—*Sibiro išstremime ir bolševikų kalėjime*. Sąrašas kunigų, kurie buvo išstremti į Sibirą ir nužudyti, 1944.
- 13.—*Lietuva nacių ir bolševikų vergijoje*, 1944.
- 14.—*Comparative Law, Ecclesiastical and Civil in Lithuania, disertacija*, 1945.
- 15.—*Prie vilties kryžiaus*, 1948.
- 16.—*Aušros Vartų Marija*, 1949.
- 17.—*Motina Gailestingoji*, maldos gegužės mėn., 1957.
- 18.—*Amžinybei ir tėvų žemei*, 1957.
- 19.—*Aukštinės širdis!* Dvasinio atsinaujinimo pasiskaitymai, 1957.
- 20.—*Motina*, iliustruotas gražus leidinys, skirtas motinai, 1958.
- 21.—*Mano pasaulėžiūra*, kultūrininkų pasisakymų rinkinys, red., 1958.
- 22.—*Rinktinės mintys*, įvairių tautų ir įvairių profesijų mintys, red., 1958.
- 23.—*Meilė ir laimė*, 1958.
- 24.—*Metai su Dievu*, 1958.
- 25.—*28 moterys*, 1959.
- 26.—*Silpname kūne*, raminančios mintys ligoje, 1961.
- 27.—*Mokslas ir religija*, mokslo ir religijos santykis, 1962.
- 28.—*Vyrai klystkeliuose*, istorinių žmonių sielos kovos ir kelias į džiaugsmą, 1962.
- 29.—*Aštuntasis Amerikos lietuvių kongresas*, red., 1962.
- 30.—*Žurnalistika*, kolektyvinis žurnalistikos vadovėlis, red., 1974.
- 31.—*Lietuviai Sibire*, paruošta spaudai, leidžia “Lithuanian Library Press,” leidykla.

—Parengė Vacius Prižgintas

lenkystės, prisiekė ir susižiedavo su lietuvių kalba ir raštu. Kitas čiulpte iščiulpęs visą knygelę ir kiekvieną žodį jos žodį. Knygelė, vaikščiodama per rankas, susidėvėjo, nuplyšo, pavirto į vos besilaikantį daiktą, skuduriuką. Ypač stebėjomės, gavę draudžiamąjį dalyką per paštą. Visa ta naujenybė, sukrėtusi lietuvių sielas, buvo surišta su Jono Basanavičiaus vardu. Ža-dindama Lietuva pakirdo, stojo į kovą su savo dvasios engėjais dėl savo vardo ir tiesų. Kovoje klumpa atskiri asmens, klumpa ištisos organizuotos eilės, į jų vietą stojo nauji karžygiai, naujos eilės kova eina savaime, gaivališkai, be vado.” (Raš-tai, Vilnius, 1965 m. 385-386 psl.)

Ryškusis katalikiškosios Lietuvos patri-archas vysk. P. Bučys apie 1883 m. pri-siminė:

“... tais metais baigiau pradžios mo-kyklą Slavikuose ir įstojau į gimnaziją Marijampolėje.”

“... tais metais parėjo laikraštis lietu-viškomis raidėmis. Tai buvo “Aušra.” Ją iš Prūsų parsinešė mano dėdė Petras. Ne-atsimenu, kokis tada buvo šventadienis, bet dar aiškiai matau, kaip visi mūsų na-miškiei, manieji tėvas su motina, minėta-sis dėdė Petras, du samdytieji vyrai, vie-nas pusbernis, dvi tarnaitės, piemuo ir pie-menė, pagaliau mes, šeimininkų vaikai, apspitome stalą, už kurio sėdėdamas dėdė Petras skaitė “Aušrą.” Visi gėrėjosi, jo-kių priekaištų nė būti negalėjo; juk ir rai-dės tame laikraštyje buvo tokios, kaip mal-daknygės. Kaip buvo vėliau, man išva-žiavus į Marijampolę, pats nemačiau, bet, grįžęs Kalėdom į tėviškę, jau aš skaičiau “Aušrą” visiems.” (Atsiminimai I d., 1966 m., Chicago, 302 psl.)

Dr. Vincas Kudirka, laikraščio “Var-pas” įsteigėjas ir redaktorius, savo at-sivertimo istorijoje pasakojo:

“Parvažiavau iš universiteto ant vasaros į Lietuvą. Vienas kunigas papasakojo man, kad išėsiąs lietuviškas laikraštis, parodė savo lietuviškai rašytas eileles ir Basana-vičiaus laišką apie aną laikraštį. Perskai-čiau laišką ir . . . smilktelėjo lyg širdyje. Smilktelėjo ir vėl rodos, nieko. “Bavių się dzieci” (žaidžia vaikai), pamislėjau len-kiškai. Tik nuo tos valandos gana tankiai pradėjo skraidyti po mano galvą mislys apie Lietuvą, lietuvius, lietuviystę, širdis vienok ant tų mislių neatsiliepdavo . . .

“Potam, ar į pusmetį gavau Nr. 1 “Aušros.” Žiūriu, ant pirmutinio puslapio stovi Basanavičius. “Pranašas” pamislėjau tada apie Basanavičių jau lietuviškai. Ėmiau skubiai vartyti “Aušrą” ir . . . ne-primenu jau visko, kas su manim paskui darėsi . . . Tiek pamenu, kad atsistojau, nuleidau galvą, nedrįsdamas pakelti akių ant sienų mano kambarėlio . . . rodos, gir-dėjau Lietuvos balsą, sykiu apkaltinantį, sykiu ir atleidžiantį: o tu, paklydėli, kur ikišiol buvai? Paskui pasidarė man taip graudu, kad apsikniaubęs ant stalo ap-siverkiau. Gaila man buvo tų valandų, kurios nesugrąžintinai išbrauktos tapo iš mano gyvenimo, kaipo lietuviu, ir gėda, kad taip ilgai buvau apgailėtinu pagedė-liu . . . Potam pripildė mano krūtinę ra-mi, smagi šiluma ir, rodos, naujos pajėgos pradėjo rasti . . . Rodos, užaugau išsyk, ir ta pasaulė jau man perankšta . . . Pa-jutau save didžiu, galingu: pasijutau lie-tuviu esąs . . .”

(Varpas, 1893, Nr. 3)

Lituanistas dr. Domas Velička savo li-teratūrinėje studijoje rašė: “Aušra” aplink save buvo susibūrusi per 70 bendradarbių. Tai daugiausio po baudiavos panaikinimo mokslus ėję ūkininkų ir iš dalies dvarininkų vaikai: aukštųjų mokyklų studentai, Šiaulių Marijampolės gimnazijų mokiniai,

KNYGŲ RECENZIJOS

ZENTOS TENISONAITĖS

“ŠVIESOS ILIUZIJOS”

Jurgis Gliauda

Savo trisdešimt septynių eilėraščių puokštę “Šviesos iliuzijos” poetė Zenta Tenisonaitė suskirstė į tris principines da-lis: arabeska, šviesos iliuzijos ir mozaikos.

ZENTA TENISONAITĖ, poetė ir vertėja.

— Z. Tenisonaitė, a poetess and translator.

kunigai ir klerikai, vienas kitas inžinerius, gydytojas.” (Lieuvių literatūra II d., 389 psl.)

Gražiausias mūsų jaunimas stojo kaip vienas talkininkauti “Aušrai” ir bendra-darbiauti šiame pirmame laikraštyje. Var-gu ar “Aušra” būtų atlikusi tą užduotį lie-tuvių tautoje, jeigu joje nebūtų buvę žalio jaunimo?

“Aušros” pasirodymo metu šie jaunuoliai buvo 19 m. amžiaus: J. Andziulaitis, (paskutinis “Aušros” red.), L. Beržanskis, St. Česna, J. Kaukas, J. Kriaučiūnas, A. Kriščiukaitis, L. Malinauskaitė (vėliau Šliupienė), P. Leonas, M. Kuprevičius, A. Vilkutaitis, P. Radzvičkas, I. Sopara; 20 m. amžiaus: Pr. Mašiotas, B. Matusevičius, K. Sakalauskas, E. Nonevičius, A. Olševskis, P. Bendorius; 21 m. amžiaus: J. Beržauskis, J. Mačiulis-Maironis, J. Mikšas, V. Zubovas, L. Sketeris, S. Stake-lė, J. Januškevičius, J. Kačergis; 22 m. amžiaus: G. Petkevičaitė-Bitė, J. Šlipas, J. Paukštis, A. Baranauskas, V. Basanavičius, K. Voska; 23 m. amžiaus: A. Dam-brauskas-Jakštas, J. Jablonskis, P. Matu-lionis, J. Spudulis, J. Gaidamavičius-Gai-dys, D. Tumėnas; 24 m. amžiaus: J. Ado-maitis-Šernas, A. Sketeris, St. Šliupas, An-grabaitis; 25 m. amžiaus: M. Jankus, dr. V. Kudirka, K. Prapuolenis, J. Lideikis, J. Rugys; 26 m. amžiaus: J. Jesiulaitis, M. Stankevičius; 27 m. amžiaus: A. Vileišis, L. Didžiulienė-Nitaitė, E. Volteris, A. Bui-vydas, J. Ambrozaitis, J. Čerkauskas-Čerkas, J. Lapinas; 28 m. amžiaus: J. Am-broziejus, J. Bulota, J. Kairiukštis, V. Pa-lukaitis, J. Aleksa, K. Bukaveckas; 29 m. amžiaus: A. Burba, A. Laukutis, J. Ki-mantas, A. Žeimavičius, kun. A. Miežinis; 30 m. amžiaus: P. Arminas, T. Astrauskas, J. Burba; 31 m. amžiaus: M. Katkus, T. Daugirdas, G. Lansbergis.

N. 1.

AUSZRA,

Laikrasztis iszleidziamas

per

Dra. Bassanawicziu.

„Auszra“ laszina Ragainej 30 koczno, minisio formate knygutes arkuszais lo 8, runczios 16 lakazta.
 Probe ant meta arba 12 N. 2 Mk = 1 rub.
 ant 1/2 meta arba 6 N. 1 Mk = 30 kap.
 ant 1/4 meta arba 3 N. 1/2 Pl = 25 kap.

Apgraznimas spausdovej „Auszros“ primumi kaszuoja 14 kuzus pusiao dalita cilote po 20 Pf = 10 kap.

Apuszeteluti galimo „Auszra“ prie visu wok tlec pusta ano 10 majaus zite m.

Ragainej, Kowlinik 1883
 Del redakcijos atsiliepia J. Mikszas Ragainej
 Spausdowc Albano & Kibelkox

Tegul meilė Lietuvos
 Dega mūsų širdyse,
 Vardan tos Lietuvos
 Vienybė težydi!
 V. Kudirka

A U Š R A Nr. 1/40

N u m e r y j o:

Pirmieji “Aušros” spinduliai.
 Tarptautiniame tribunole.
 Vysk. M. Valančiaus 100 m. mirties
 jubiliejus.
 Gyventi be melo.

1975 m. spalio

Pirmasis lietuviškas laikraštis “Aušra”, leistas dr. J. Basanavičius, sukėlė tautinį atgimimą ir nuvedė tautą į laisvę.

— The first Lithuanian newspaper, “Aušra”, the herald of national renaissance, published by Dr. J. Basanavičius.

Naujoji “Aušra”, pradėta leisti 1975 m. pavergtoje Lietuvoje, reikalauja rusų komunistų pasitraukti iš Lietuvos.

— A new “Aušra” that appeared in occupied Lithuania in 1975, presses communist adherents to leave the country.

VIENĄ LIETINGĄ VAKARĄ . . .

Arnoldo Voketaičio koncertas Los Angeles lietuviams

Jurgis Gliuda

Tokiu būdu autorė tarytum nusakė kiekvieno nedidoko skyriaus žanrinę priklausomybę, formos ypatybes. Arabeskas yra piešinys, ornamentas, dekoratyvus paviršiaus padengimas, kada dailininkas gali leisti savo vaizduotei besąlyginiai jungti fantastiškiausius objektus su realiais, suteikto tokiam junginiui imantriausias formas. Mozaika paremta kruopšiais iškojimais ir didele detalės reikšme visumai. Šviesos iliuzija itin ryški bekeičiančiam savo kryptį spinduliai vis įvairiau nutviekti objektą, šiaip neryškų bareljefą.

Bemaž abejingai sutikta už jūrių-marių, lietuviškos Amerikos recenzijinėse lankose, poetė Zenta Tenisonaitė yra brandi, savito poetinio braižo, valdanti savo pasaulį poetė, tvirta lietuviško Parnaso figūra. Ji kupina egzistencinių rūpesčių, trapių meditacijų dėl esimo prasmės. Ji deklaruoja savo poziciją poetiniai-filosofinėje problemų sąrangoje.

Šio eilių rinkinio intonacija yra melancholiškas graudulys, neretai elegiškas intymų nuotaikų išsakymas; neretai ta eteriška *fata morgana*, poetės meditacijų sfera, susiduria su realybės sausra.

Zenta Tenisonaitė nori iliuzijų, nesutinka kapituliuoti logikos šalnai—juk iliuzija lengvina realybės našta, tampa ieškomu gėriu, talkina suvokti savo santykį su gyvenimo procesu. Vienok autorės iliuzijose nėra absoliutaus optimizmo ir taikos skelbimo. Rinkinys atskamba egzistenciniam sielvartui. Juk melancholija niekad nebuvo šviesos sinonimu; tai prietemos paralelė, bailūs brėkšmės šešėliai.

Šio rinkinio eilėraščių ciklą „Gyvenimo ženklai“ poetė pavertė raktu į jos rūpesčių sferą. „Gyvenimo ženkluose“ ji atranda žmogui įgimtą apmaudą dėl gyvenimo finalo neišvengiamumo. Tai poetės deklaruotas atsidavimas egzistencinei tematikai. Zenta Tenisonaitė instinktyviai siekia optimizmo. Taip ji nori laikytis ties nebūties bedugne. Ji deklaruoja:

Esu aš saulės vaikas
ir šviesa gyvenu.

Tačiau ištikima savo išsakymų atvirybei, ji prisipažįsta:

Mano širdis tarytum ledo luftas.

Mano sielo—beorės erdvės tuštuma.

Tad, jeigu mozaikos pradą paimti įvertinimų mastu, matome, kad melancholiški, net pesimistiniai poetės išsakyimų tonai užgožia bravūriškus, optimistinius, šviesos iliuzijų siekančius posūkius. Šviesos iliuzijos beišlieka tik maža sala su žiburiuojančiais žibintuvais nakties padengtoje jūroje. Belieka benamio žmogaus vieta prie vieškelio: laukti, laukti (psl. 51), kaip Samuelio Beckett'o personažai kelių sankryžoje bergždžiai laukė savo misteriškojo Godot.

Bendroji eilių tonacija rodo, kad Zentos Tenisonaitės deklaracijose glūdi glaudrus sąskambis su gyvenamojo periodo psichine tematika. Tai atsargus guodimasis vilties trūpinėliais, lyg toli mirksinčių žaltvykščių stebėjimas; lyg Fausto Margaritos sustojimas ant šventyklos slenksčio ir negalėjimas įžengti į iliuzorinį, absoliučios paguodos ir taikos ruimą.

„Plaštakė, gulinti ant tako ...“ (psl. 39),

Taip jau pasitaikė, kad solisto Arnoldo Voketaičio koncertas Los Angeles lietuviams įvyko gamtos katastrofos fone. Liūtimis prakiuręs dangus tvindė kelius, vertėsi šlaitų dumblo lavinos, nešdamos su savimi namus, buvo žmonių aukų.

Taip jau pasitaikė, kad didysis šaunių koncertų sumanytojas ir rengėjas, prelatas kun. Jonas Kučingis atsikvietė garsų solistą vieną lietingą vakarą, per šv. Kazimiero dieną. Koncertas įvyko—ir tą sėkmės faktą tenka paremti losangeliečių lietuvių nuostabių dėmesiu savo koncertinei scenai.

Puiki koncerto vedėja Dalilė Polikaitienė pažadėjo auditorijai „muzikos puotą“. To pat žadėjo įvado žodį taręs kompozitorius kun. Bruno Markaitis, SJ.

Arnoldas Voketaičis, prieš keliolika metų koncertavęs Los Angeles lietuviams, yra **persona grata** koncertinėje lietuviškoje estradoje.

taria poetė. Šis tikrai puikus palyginimas, antitezė lengvam plaštakės plasnojimui, nusako poetės *credo* ryškiau už ilgus išvedžiojimus. Ta paralelė yra idėjinė šio rinkinio prigimtis. Tai, kartu, poetinis ir filosofinis poetės sąskambis su nūdienos stichija.

Mįslingame savo prieštaravimais laikotarpėje nesurandama visapavergiančioji idėja ir netgi neįmanomas sutapatėjimas su tokia idėja. Balansavimas tarp optimizmo trūpinių ir praradimų pilnybės kankina.

Laikas man rašo laiškus—
ieroglifais . . . (psl. 38)

Zentos Tenisonaitės eilėdara ritminga, dažnos metaforos šviežios, strofos melodika ragina ja grožėtis.

—Šianien

aš tau nuskinsiu rausvą džiaugsmo rožę,
papuostą spalvomis harmonijos bran-
giųjų akmenų. (psl. 34)

Daugiatonė eilutė dvelkia į mus R. M. Rilės strofos aromatu. Sugauname Vytauto Mačernio sonetų pulsą. Nuosaikią emociją poetė suderina su sujaudinto mastumo kaitra. Itin puikus kūrinys, eilėraštis „Žemės elegija (psl. 46), apgauliai epinis, o savo esme giliai emocinis requiem dingusiam Lillo kaimui.

Kūrybinis poetės procesas yra išėitis iš tezių, kurių ji nemaskuoja abstrakto ir žodinių rebusų šydais. Kaip tik tas tezinis leit-motyvas išgauna sultingus emocinius atliepio akordus, egzistencinio rūpesčio akordus.

Įtikinantis lakonizmas strofoje, puikus daugiareikšmės pauzės nujautimas, emocinis atskambis į gyvenamos epochos esmę—visa tai padaro „šviesos iliuzijų“ rinkinį reikšmingu įnašu į nūdienės lietuviškos poezijos forumą.

Šviesos iliuzijos

Zenta Tenisonaitė

Išleido NIDA PRESS

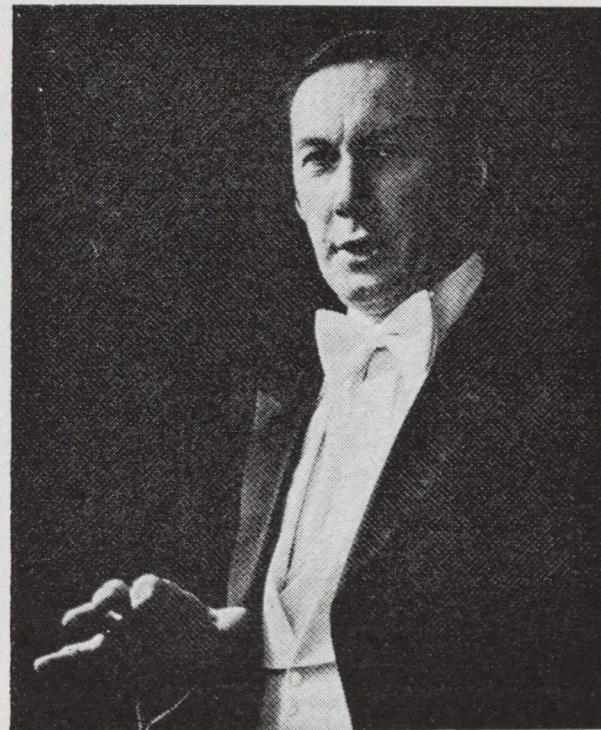
Kaina 2 dol. Pustl. 57

je. Plačioji Los Angeles auditorija jį pažįsta iš jo gastrolių garsiam „Graikų teatre“. Iš labai palankių amerikinių recenzentų įvertinimų.

Solistas dainavo atsakingas partijas New Yorko ir Chicagos lyrinėse operose. Jis yra Chicagos lietuvių operos solistas. Jis nuolatinis Amerikos scenų svečias. Jis ką tik įdainavo modernių Amerikos kompozitorių kūrinų plokšteles su Colorado simfoniniu orkestru. Pilnas Colorado gajvos jis stovi prieš losangeliečių lietuvių auditoriją. Solistui pakviesta akomponuoti briliantiškos precizijos akompaniatorė pianistė Raimonda Apeikytė.

Koncerto programoje W. A. Mozart, G. Verdi, G. Donizetti, Ch. F. Gounod ir du modernistai: Henry Sachs ir Ada Richter. Bismui solistas paėmė sentimentalią A. Vanagaitė dainą „Aš bijau pasakyt“.

Prisimenant, kad Lilija Šukytė koncertuodama kitataučių auditorijai (Toronte), programon įjungė net šešių lietuvių kompozitorių kūrinius, jaučiame A. Voketaičio struktūrinį prasilenkimą su lietuviškos auditorijos nusiuteikimu. Bet, antra vertus, ar lengva rasti medžiagą, aranžuotą jo balsui?

Solistas Arnoldas Voketaičis.

Solisto balsas plataus diapozono bosas-baritonas (mumyse populiarius terminas). Tas vokalo amplua puikiai susitvarko su boso partija. Tai „basso cantante“, bosas su baritono kokybe, arba atvirkščiai. Ši vokalinė ypatybė (toks buvo fenomenalus F. Šaliapinas) dainininkui atidaro platų repertuarą. Greta to Arnoldas Voketaičis virtuoziškai valdo vadinajamą bosinę humoreską (basso buffo), būtiną Rossini ir Mozarto komiškų personažų rolėms. Jo forte ir fortissimo, dėl tobulo kvėpavimo, sudaro jam malonumą. Jo vokalo dinamika tokia neišsemiamą trumpo koncerto rėmuose.

Įvado numerį, W. A. Mozarto koncertinę ariją „Rivolgate“ solistas atliko kamerinės muzikos dvelkmėj. Tai, atrodo, tik priemonė „sušildyti balsą“, netgi atrasti, kaip atpirkti statiškosios arijos bemaž poliarinę tonaciją.

A. Voketaičio stichija—opera ir arijos. Tai operos dainininkas iš Dievo malonės.

Taip nutarė Los Angeles didlaikraščių recenzentai po anksčiau čia buvusių Voketaičio gastrolių. Dabar šis dainininkas lietuvių scenoje. Jis koncerto metu daugiaveidiškai permigsta, įsikūnija vienas kitam kontrastiškuose personažuose. Arijos apimtin jis įtalpina personažo pasaulį.

Vedamoji šio koncerto linija buvo kontrastų akcentas. Ta konstrukcija buvo meistriskai surestas koncerto pamatas. Interpretacijos dinamika teikia neaprežtas galimybes stoti ramios šviesoj vis naujam, vis kitam.

Solistas partrenkia auditoriją su agresyvia "Il Catalogo" arija iš W. A. Mozarto "Don Giovanni". Kontrastu posūkiu jau nepalyginamo vokalinio sodrumo dramatiškoji "Dormiro sol..." iš G. Verdi "Don Carlos". Id vėl aštriu kontrastu su tragiškais "Don Carlos" tonais dinamiškai farsinė Dulcamaro arija iš G. Donizetti operos "Meilės elektras". Solistas dainavo ją lietuviškai. Kitus kūrinius jų originalo kalba.

Net trys Henry Sachs ir Ada Richer dainos itin išraiškingame, greta dainavimo, pristatyme įrodė Arnold Voketaičio muzikos kūrinių interpretacijos savybes.

Bisui dovanotoji Mefisto serenada iš C. F. Gounod "Fausto" vainikavo koncertą solisto atrastu visiškai savu sarkazmo, patyčios ir šėtoniško piktdžiugavimo tonų sukuriu.

A. Voketaitis neturi balso pristabdymo rūpesčio, jis neturi balso stokes. Jis svaidosi balsu su absoliučiai pilnu forte, su neribotu fortissimo, kurių buvo apstu pasiimtose arijose. Jo balso kolorite pilni kauptai, pagal partitūrą, vėjavaikiškumo, linksmų pašaipų, narsos ir agresijos, žaismingumo ir farso, ir tamsaus tragizmo.

Tenka pabrėžti nuostabią vokalistų choreografiją. Judesių koordinacija žengia koja kojon su partitūros pasażais. Tiksliai judesių gracija, sultinga mimika — tai primena garsių estrados mimiką. Kūnas ir veidas tampa asmens jausmų deklaracija. Voketaičiui nereikia pastatymo butaforijos, grimo, aprangos. Iš koncertiniu būdu dainuojamos arijos jis kuria pilnutiniai pastatytos operos įspūdį. Toks tai talentingas iššūkis akademizmo patetiškai rimčiai ir statikai!

Pianistė Raimonda Apeikytė skambino F. Chopino "Balade in G Minor". Pianistė skambino veikalą, kuris (struktūriškai) sutarė su koncerto struktūros pobūdžiu. Tas lenkų kompozitoriaus veikalas yra kofliktiškas savyje nuotaičių kaita, ritmo poslinkiais, koloritu.

vieną lietingą vakarą (kovo 4 dieną) įvykęs Arnoldo Voketaičio ir Raimondos Apeikytės koncertas Los Angeles mieste turi visas tas kvalifikacijas, kurios įgalina kalbėti apie koncertą, kaip apie lietuvių muzikinio gyvenimo įvykį. **Jurgis Gliuda**

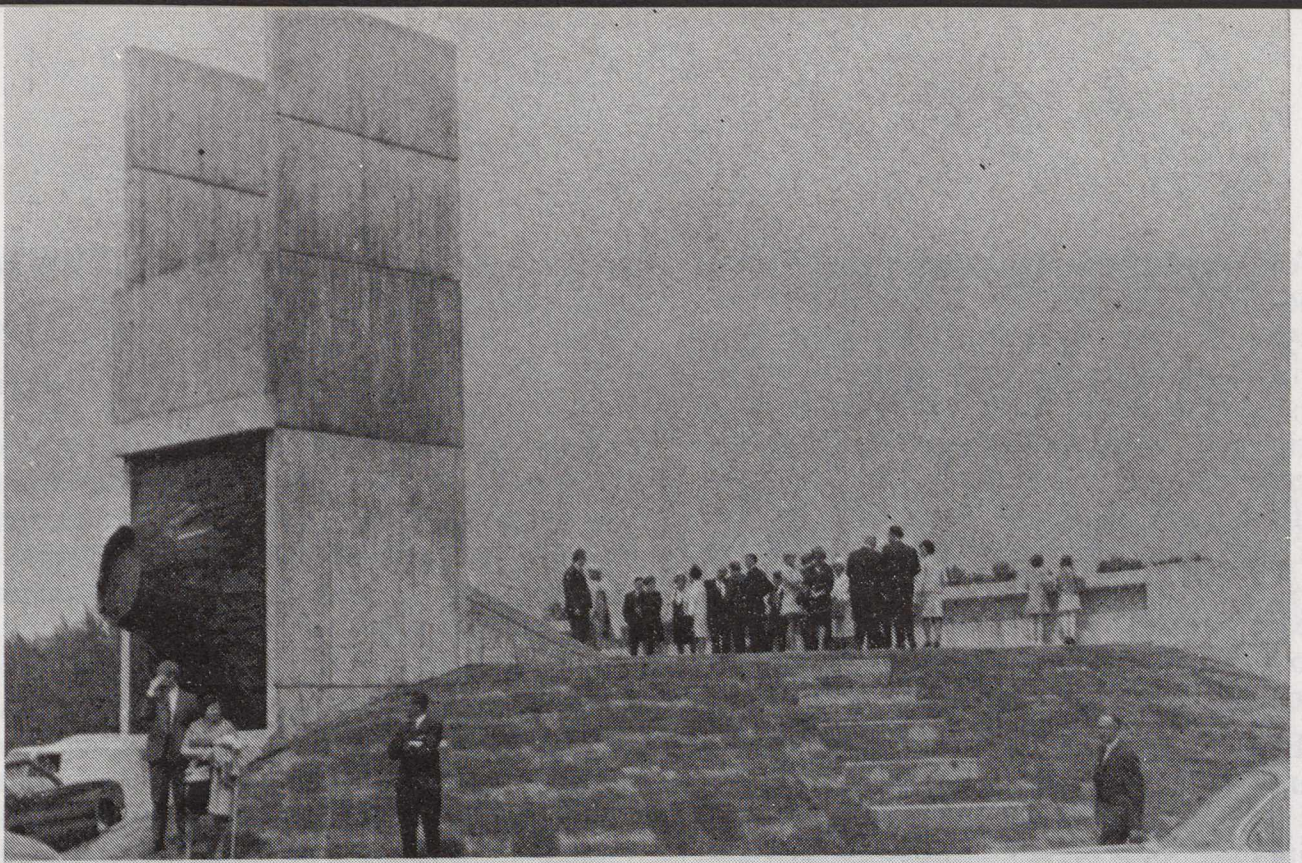
KOREKTŪROS KLAIDOS ATITAIŠYMAS

Pereitame LD numeryje spausdinant A. Griciaus eilėraštį "Dykumų horizontuos" praleista pirmoji to eilėraščio eilutė.

Eilėraštis turėjo prasidėti taip:

**Pabus, naktie,
Ir eik į horizonto veidrodžius ....**

Dėl korektūros klaidos autorių nuoširdžiai atsiprašome. — Red.

VIRŠUJE — Laisvės paminklo bokštas Šv. Jono kapinėse. Foto S. Dabkaus
Laisvės paminklo ir kankinių koplyčios šventinimo metu Šv. Jono kapinėse 1969 m. birželio 1 d. dalyvavę dvasiškiai. Iš kairės: kun. P. Ažubalis, kun. J. Staškevičius, vysk. T. B. Fulton, prel. J. Balkūnas, kun. N. Saldugas ir Tėvas Pracidas, OFM.

ABOVE — The tower of the Statue of Liberty in the cemetery of the St. John the Baptist, Toronto, Canada.

BELOW — The consecration of the Statue of Liberty and the Temple of the National Martyrs of the Toronto Lithuanian Catholic parish took place on June, 1969.

KANKINIŲ PARAPIJA ANAPILYJE

Pranys Alšėnas

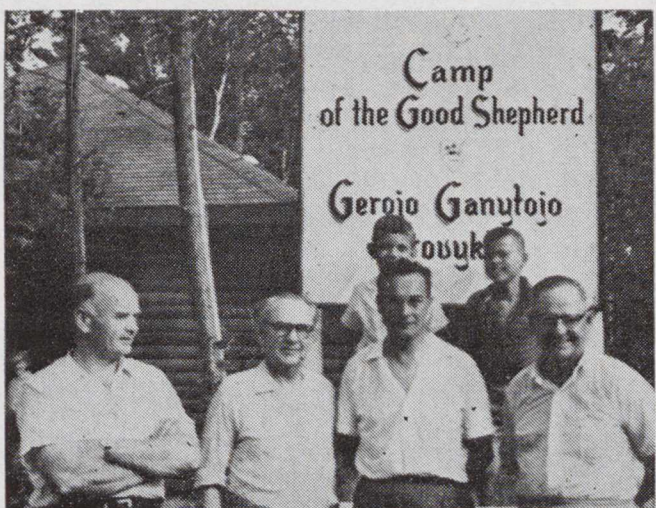
Anapilio Lietuvių Sodyba — Toronto ir apylinkės lietuviams nebėra vien tik svajonė, bet realizavęsis natūroje kompleksas.

Mississaugos priemiestyje jau turimos savos, grynai lietuviškos kapinės, didžiulė (1600 sėdimų vietų) Anapilio vardu salė su erdviu ir modernišku priestatu "Tėviškės Žiburiams" (arch. V. Liačo projektas), to paties architekto suprojektuota ir pastatyta klebonija, o dabar — jau užbaigta statyti Lietuvos Kankinių šventovė, pagal arch. dr. A. Kulpos-Kulpavičiaus projektą, kurios kertinį akmenį pernai metais, gegužės 29 d., Sekminių šventėje, pašventino Toronto vysk.-pagalbininkas T. B. Fulton, dalyvaujant daugeliui lietuvių kunigų ir pustučios tūkstančio lietuvių, pirmiau pasimeldus lietuviškųjų kapinių koplyčioje tradicinėse kasmetinėse kapinių lankymo pamaldose šv. koncelebracinėse Mišiose ir priimtojoj Komunijoje.

Tada kapinėse įvykusiose pamaldose — aukotos maldos buvo skirtos besiilsintiems

— Rev. P. Ažubalis, rector of the St. John the Baptist Lithuanian Catholic parish of Toronto, Canada offers thanks to all well-wishers on his 25th anniversary of ordination.

Kun. P. Ažubalis įsteigta "Gerojo Ganytojo" jaunimo stovykla Springhurst, Kanadoje.

— The Good Shephard camp for youngsters at Springhurst, Canada, instituted by Rev. P. Ažubalis.

amžinu miegu brolių ir seserų sieloms, kurių tenai jau esama apie tūkstantį.

Ši parapija naujoje vietoje ir su visiškai naujais pastatais — įsteigta iš buv. Šv. Jono lietuvių parapijos Toronte, kurios patalpos perleistas korejiečiams katalikams, o naujoji parapija — Kūrėjai sangcionavus — pavadinta Lietuvos Kankinių vardu. Jei kas paklaustų, kas gi yra tas kunigas statytojas, kuris daug statė, daug pastatė ir nūdien dar statybas tęsia beužbaigdamas jas? Tai kun. Petras Ažubalis, netoli 40 metų praleidęs kunigystės luome ir iš tų — daugiau trisdešimties metų — atidavęs šiai lietuviškai parapijai Toronte.

Per tą laiką kun. P. Ažubalis daug ir didelių darbų nudirbęs — perstatęs ir pertvarkęs senąsias Šv. Jono lietuvių parapijos šventovės patalpas, pristatęs tenai "Tėviškės Žiburiams" priestatą, įrengęs jaunimo stovyklą Springhurst, įgijęs lietuviškas kapines, o dabar — galiausiai užbaigęs ir naujosios šventovės statybą.

Kun. Petras Ažubalis — kukli, bet labai darbšti ir sumani asmenybė, dažnai kalbėdamas pabrėžia: "Ką mes muzikėliai..." Bet gi tie "muzikėliai", kaip matome, pilni didžiųjų ir gražių planų bei puikaus jų realizavimo.

Pernai metais Toronte mirė jo vyresnis brolis Stasys, dar tebegyvena kitas brolis — Jonas su šeima ir senutė (98 tuosius metus einanti) motina, kuria kunigas Petras nuširdžiai džiaugiasi ir jos gražiu amžiumi tiesiog didžiuojasi.

Kun. Petras Ažubalis numylėtąją Lietuvą paliko 1940 m., kai ją okupavo bolševikai. Tada jis buvo dar nebaigęs Kunigų seminarijos. Praleidęs ketverius metus Čekoslovakijoje, ten buvo iššventintas kunigu, po to kurį laiką gyvenęs Liuksemburgo kunigaikštijoje, kol atvyko į Torontą. Čia lietuviškoje parapijoje besidarbuoja daugiau trisdešimties metų.

Sausio 16 d. buvo įvykęs parapijos komiteto posėdis. Nustatyta naujai pastatytos Lietuvių Kankinių šventovės šventinimo iškilmų data, būtent 1978 m. gegužės mėn. 14 d. 3 val. p. p., per Sekmines.

Tame pačiame posėdyje parapijos komitetas nutarė ateinančią rudenį paminėti parapijos 50 metų įsikūrimo sukaktį.

Pranys Alšėnas

TORONTO "PARAMA" ŠVENČIA 25 M. SUKAKTĮ

Prieš 25 metus, 1953 m. sausio 17 d., Toronte buvo įsteigtas Lietuvių Kredito kooperatyvas, pavadintas "Parama". Varginga buvo jo pradžia, kaip ir visi naujieji pokario ateiviai. Pirmųjų metų veiklos gale "Parama" turėjo 194 narius su 32.784 dol. kapitalo. Tik po aštuonerių metų veiklos, 1960 metų gale, buvo pasiektas pirmo milijono balansas.

Antras milijonas buvo lietuvių sukrautas per sekančius trejus metus, o narių turėta jau per du tūkstančius. Taip Toronto lietuviai, pamatę ir įsitikinę savo bankelio (kaip čia vadinamas kooperatyvas arba unija) nauda, vis nešė ir dėjo savo sunkiai uždirbtus pinigus į lietuvišką bankelį, kuris veikia ne tam, kad padarytų pelno, o kad patarnautų savo tautiečiams. Gi raskite kitą finansinę instituciją šiame kontinente, kur valdybą ir kitus vald. organus nariai rinktų tiesioginiu balsavimu ir galėtų pareikšti savo norus bei pageidavimus ir dalyvautų pelno paskirstyme.

Per 25 metus "Parama" išaugo į stiprų

finansinį vienetą, kurio balansas 1977 metų gale perviršijo 19 milijonų dolerių. Reikia atsiminti, kad Toronte, be to, veikia dar ir Priskėlimo parapijos Kredito Unija, turinti sukaupti daugiau kaip 13 milijonų dolerių.

Taigi — Toronto lietuviai patys tvarko savo milijonus.

Lietuviškos kredito unijos dar veikia ir Montrealy bei Hamiltone, kur lietuviai taip pat yra sudėję milijonus dolerių savo kapitalo.

Per 25 metus "Parama" yra išdavusi asmeninių ir nuosavybinių paskolų už 39.5 mil. dol. Čia skolindamiesi lietuviai yra sutaupę apie 2 mil. dol. Gyvybės draudų "Parama" yra išmokėjusi per 250.000 dol., o įvairiai lietuvių veiklai (mokykloms, organizacijoms) paremti "Parama" išdalino per 80.000 dol.

Šių sukaktivių proga sausio 28 dieną Toronte Lietuvių Namų salėje "Parama" suruošė 25 metų veiklos paminėjimą banketą, kuriame dalyvavo apie 400 narių bei svečių.

"Paramos" pirm. Herbertas Stepaitis taria žodį (Plakatas paruoštas dailininkės Vekterytės).

Foto V. Aušroto

— Chairman of the cooperative Society "Parama" (Aid) H. Stepaitis.

BELOW — Canadians sing out their best wishes at a meeting in honor of "Parama".

ŽEMAI —

Dalis minėjimo dalyvių sustoję gieda "Ilgiausių metų" Paramai. Svečių tarpe matosi gen. konsulas dr. J. Žmuidzinas, Kreditų s-gos atstovas J. Caskanette, kun. dr. Gaida, "T. Ž." redaktorius, A. Šileika, Lietuvių Namų atstovas, St. Kuzmas, A. O'Danahue, miesto atstovas.

“Paramos” išdininkas V. Aušrotas su lietuviškų kredito kooperatyvų pirmininkais: Leparskiu — “Talkos”, J. Bernotu — “Lito” ir

Dr. S. Čepu — “Prisikėlimo parapijos” — “Paramos” 25 metų sukakties minėjime, 1978 m. sausio 28 d., Toronte, Kanadoje.

Keturi lietuviškų Kanados bankų pirmininkai: iš kairės — Dr. S. Čepas, J. Bernotas, Leparskas ir H. Stepaitis.

— Four presidents of Lithuanian banks in Canada.

KOMPOZITORIAUS VLADO JAKUBĖNO KŪRINIŲ FONDO VEIKLA

Vladas Jakubėnas buvo vienas žymiausių lietuviškosios simfoninės muzikos kūrėjų. Be eilės paskirų didesnių kūrinių orkestrui, jis yra sukūręs net tris išties simfonijas. Deja, šių Jakubėno simfonijų orkestrinės gaidos pasiliko Lietuvoje. Amerikoje iš kompozitoriaus išsaugotų rankraščių pavyko nurašyti vien Antrosios ir Trečiosios simfonijų lėtasias dalis, jau ne kartą girdėtas “Minuetto” ir “Legendos” pavadinimais.

Po kompozitoriaus mirties, Chicagoje pereitų metų pradžioje susibūrė grupė veļionies darbus vertinusių asmenų ir pasiryžo įsteigti viešą fondą iš kurio būtų galima paremti šio mūsų ušsipelnusio kūrėjo

palikto muzikinio turto išvedimą į viešumą. Į sudarytą komitetą sutiko įeiti muzikai dr. Leonardas Šimutis, Jurgis Lampšaitis, Algis Šimkus ir Alvydas Vasaitis, visuomenės atstovai Jurgis Janušaitis su Petru Petručiu ir kompozitoriaus dukterėčia Erika Hollenderienė. Pradžiai, kompozitoriaus našlė Olga Jakubėnienė fondui perdavė laidotuvių proga gautas įvairias aukas jos vyro atminimui įamžinti. Paskelbus fondo sudarymą spaudoje, pradėjo plaukti ir daugiau įnašų. Taip 1977 m. pabaigoje Vlado Jakubėno fonde jau buvo 866 doleriai.

Kadangi didžioji dalis Jakubėno solo bei chorinių dainų jau buvo atspausdinta, pirmoje eilėje komiteto dėmesio šaukėsi jo simfonijos. Atsižvelgdamas į ribotas turimas ir numatomas lėšas, komitetas iš karto net nesiryžo svarstyti nepaprastai

brangiai kainuojančio simfonijų partitūrų aspausdinimo, nors tai be abejonės būtų pats efektingiausias ir tikslingiausias būdas užtikrinti šiuos kūrinius ateičiai.

Dar 1945 m. pačiam kompozitoriui pasitaikė proga susirišti su Kolumbijoje, Medeline gyvenančiu ir muzikoje nusimanančiu tautiečiu Jonu Kaseliūnu, kuris sutiko jam padėti nurašant gaidas. Jakubėnas tokia retai pasitaikančia proga pasinaudojo ir pavedė jam perrašyti trūkstamas savo Antrosios simfonijos partijas. Deja, taip jau buvo lemta, kad pats kompozitorius jų nebesulaukė. Gaidos Chicagoje vien gautos prieš keletą sąvaičių. Tokiu būdu dabar turime jau bent vieną pilną Vlado Jakubėno simfoniją, pilnai paruoštą pastatymui. Belieka vien laukti, kada atsiras dirigentas ir lietuvišką kultūrą mylintis mecenatas ar mecenatai pasiryžę užtikrinti jos atlikimui reikalingą simfoninį orkestrą.

Vlado Jakubėno kūrinių komitetas jau apmokėjo sutartas šio veikalo perrašymo išlaidas. Komitetas yra nusistatęs stengtis panašiai paruošti ir likusius Jakubėno orkestrinius veikalus. Fondo lėšas globoja dr. Leonardas J. Šimutis, 3551 West 98th St., Evergreen Park, Illinois 60642. Jis priima ir tolimesnius įnašus V. “Jakubėno Fund” vardu. Pinigai laikomi specialioje banko sąskaitoje ir išmokami vien komiteto nutarimu. Todėl reikia tikėtis, kad gyvos lietuviškosios kultūros reikalams visada jautri visuomenė, V. Jakubėno kūrinius dažnai atliekantieji mūsų menininkai ir organizacijų bei fondų vadovai, skirstydami savo veiklos rezultatų skatikus, prisimins ir šį iškilų lietuviškos muzikos palikimą, tuo prisidėdami prie bendrų pastangų parengiant Vlado Jakubėno stambiuosius, už Lietuvos ribų dar negirdėtus, kūrinius scenos šviesai.

—Algis Šimkus

Korp. “Giedra” .Clevelande .surengė dail. V. Stančikaitės-Abraitienės meno paveikslų parodą. R. Idzelenė sega gėlę dailininkei. —V. Bacevičiaus foto

Cleveland’s Lithuanian girl-students’ society GIEDRA held an exhibition of V. Stančikaitė-Abraitienės paintings. Mrs. Idzelenė is honoring the artist.

Viršuje: Iš k.: vss Jelionienė, "Skautų Aido" redaktorė, s. D. Balčienė, Los Angeles skaučių vadovė, kun. A. Saulaitis, Dvasios vadas, s. M. Račkienė, Chicagos skaučių vadovė, ir vs. R. Kučiene, išvykos vadovė.

Viduryje: Vyriausieji Australijos Skautų vadovai VI-toje Tautinėje Stovykloje.

Apačioje: VI-tosios Tautinės Stovyklos dalyviai pamaldų metu. —V. Bacevičiaus foto

Above: Editor of the "Scouts Echo" magazine, Mrs. Jelionienė, 1s from left, with other Scout leaders-guests from USA, at the Lithuanian Jamboree in Australia.

Middle: Scoutmasters at the 6th Lithuanian National Scout's Jamboree held in Australia.

Religious service during the 6th Lithuanian National Jamboree of Boy and Girl Scouts which was held in Australia over the New Year period.

"KUČIENE, VAŽIUOK VIENA . . . AŠ NENORIU VAŽIUOTI NAMO . . ."

VI-toji Skautų Tautinė Stovykla įvyko metų pradžioje — sausio 2-15 dienomis Gilwell Parke, apie 50 mylių nuo Melbourne. Gražioje australiškos gamtos aplinkumoj stovyklavo apie 400 mūsų priaugančio jaunimo iš kurių vienas šimtas buvo atvykęs iš Amerikos bei Kanados.

Stovyklą organizavo ir pravedė mūsų jaunesnioji karta — skautų vadovai, augę ir išsimokslinę jau Australijoje. Reikia išskelti jų patriotinį atsidavimą, rūpestingą ir planingą jai pasiruošimą ir pripažinti

sklandžią jos pravedimo organizaciją. Tai mūsų šaunieji: H. Antanaitis, R. Šarkis, Pajauta Pullinen, J. Mikalojūnas, N. Zdaniuvienė, N. Ramanauskas, V. Adomavičius, R. Statkuvienė, V. Alekna, V. Šlitteris ir kt., mokytojai, daktarai, inžinieriai ir kitų profesijų žmonės, kurie ne tik tas dvi savaites, bet metus prieš tai skyrė savo laiką ir gyveno tuo gražiu pareigingumu tautiniams interesams, savo nuotaika keldami visų Australijos lietuvių bendrą entuziazmą.

Australijos lietuvių bendruomenė visų nuoširdumu prisiėmė ir teikė

visuotinę paramą stovyklai. 138 tautiečiai dėjos vieno šimto dolerių duokle, kiti mažesnėm, bet gausiom aukom, taip, kad šimtui svečių iš kitų kontinentų buvo suteiktas pilnas aprūpinimas kaip natūrali svečio globa. Neliko abejinga ir Viktorijos valdžia ir paskyrė penkių tūkstančių dolerių paramą, ir jos atskiri ministrai asmeniškai apsilankymu stovykloje teikė malonų dėmesį ir globą.

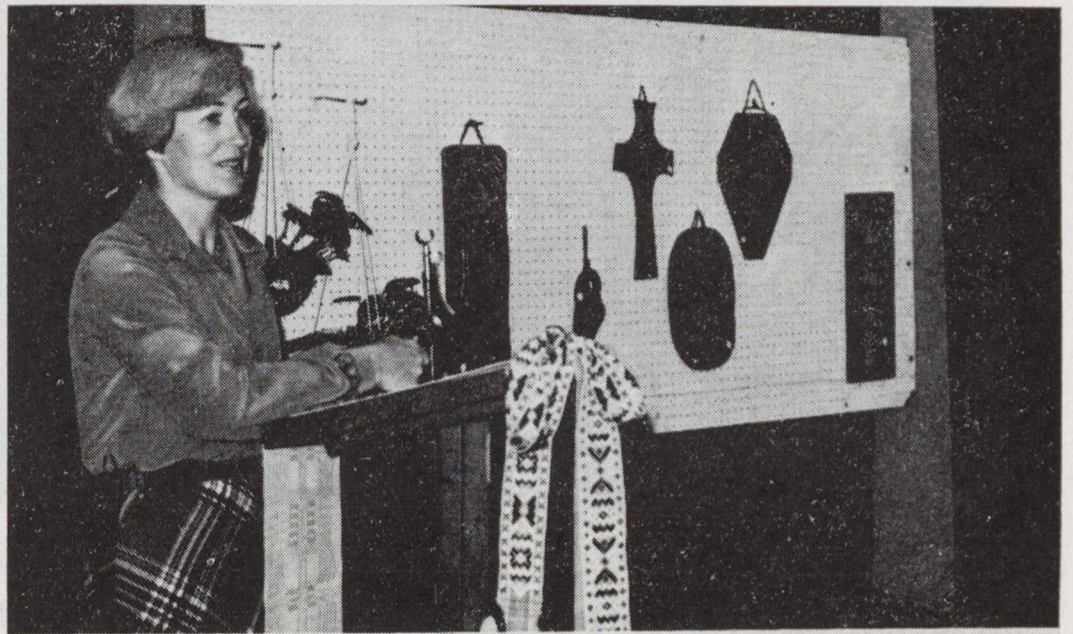
Bendros VI Tautinės Stovyklos išlaidos siekė 50.000 dol., kas likosi Australijos Lietuvių Bendruomenės tautinės veiklos pastangose dar vienu gražiu, akivaizdžiu patvirtinimu.

Užteko praleisti stovykloje vieną dieną, kad įsitikintume, kaip jautriai

kartu su laužo liepsnom kilo ir gausiom kibirkštim dalinosi visų jaunuolių širdyse pasididžiavimas tautine prigimtim ir didele, didele nostalgija tėvynei. Toli nuo jos, po Pietų Kryžium stovykla visus apjungė į vieną nedalomą šeimą.

Todėl nenuostabu, kai paskutiniame stovyklos uždarymo parade Amerikos lietuviškas kontingentas pražygiavo su plakatu savo išvykos vadovei sktn. V. Kučienei "važiuok namo viena . . .", kas didele dalim išreiškė ne tik sentimentą australiškai saulei, bet ir jautrų ir užtikrintą tautinio solidarumo momentą, ne be pasididžiavimo nuskambėjusį Australijos lietuviuose.

A. Vingis

Viršuje: Clevelando vyr. skaučių "Židinys" surengė dail. V. Balsienės, Toronto, Canada, keramikos, sidabro ir gintaro parodą. Vs. D. Dundurienė kalba parodos atidarymo metu.

Viduryje ir apačioje: Korp. "Giedra" Clevelande surengė dail. Pr. Baltuonio medžio šaknų skulptūrų parodą.

—V. Bacevičiaus foto

"Židinys," a group of Girl Scoutmasters of Cleveland, held a display of the art works of V. Balsienė of Toronto: ceramics and artifacts in gold and amber.

Middle and below: An exhibition of driftwood sculptures by Pr. Baltuonis of Canada, launched in Cleveland by the Lithuanian Student Society "Giedra."

Lithuanian delegates convey their thanks to Congress for the commemoration of Lithuania's Independence Day, February 16th in the House: the hosts, Speaker Th. O'Neill, 4th from right, D. Flood, 3rd, and Chaplain Rev. E. Latch, 2nd.

Lietuvių delegacija pas Atstovų Rūmų pirmininką Th. O'Neill, nuvykusi padėkoti už Lietuvos Nepriklausomybės minėjimą Kongrese. Iš kairės: Amer. Balso Lietuvių skyriaus vedėjas A. Petrutis, Altos atstovai O. Baršketytė, dr. J. Genys, kun. J. Prunskis, invokaciją kalbėjęs kun. prof. A. Jurėnas, Th. O'Neill, minėjimu rūpinęsis kongresmanas D. Flood, atstovų rūmų kapelionas kun. E. Latch ir Altos vald. narys J. Pakalka.

Remarks By Senator Robert Dole at Lithuanian Independence Day

Maria High School Auditorium, Chicago, Ill., on February 12, 1978

Your fathers and forefathers came to this country, as did many other Europeans, to seek freedom from repression and an opportunity for a better life. But to your credit, you have not forgotten your roots nor those who are today suffering under the yoke of Soviet tyranny.

Concern With Belgrade Conference

It is for this reason that you have been so concerned with the negotiations at the conference on Security and Cooperation in Europe, especially the principles dealing with human rights and self-determination of all peoples. I share your concern and would like to reiterate today what I stated in Belgrade to the U.S.S.R. and the other nations of the world in November:

"I have met with representatives of organizations such as the National Confederation of American Ethnic Groups, the Czechoslovak National Council of America, the Congress of Russian Americans, the Polish American Congress, the Hungarian Organization of North America, the Ukrainian National Association and the Joint Baltic American National Committee—and many others. They have expressed their concern not only about the Human Rights Provisions of Basket II

and Principle VII, but also about the Right of Self-determination of all peoples.

It is a fact that the United States has never recognized the Soviet Incorporation of Lithuania, Latvia, and Estonia and U.S. official policy of non-recognition was not affected by the results of the European Security Conference. This long-standing principle is the policy of the United States and is supported by the Congress of the United States."

When I finished my speech, the Soviet Ambassador asked for the floor and in a style calculated to make light of my assertions pointed out that it was just a matter of time before the U.S. official policy would change just as it had on so many other issues. Exercising his right of reply, U.S. Ambassador Goldberg again restated the U.S. official position of non-recognition quietly and firmly. For my part, I would like to pledge to you today, that I will do everything within my powers to see that this policy is **never** changed.

Lithuania Bears a Heavy Burden

Although the hope for self-determination for the captive nations can be nourished and strengthened here, the major burden for making it a reality rests on those who are under

Soviet oppression today. Based on what I have read about the will of the Lithuanian people, I am confident Lithuanians one day can have a free and independent homeland again.

Of course, our support for Human Rights for Family Reunification, for Religious Freedom, for Self-Determination must be continuous and unflagging. Every detail of our foreign policy must reiterate our commitment to the principle that freedom is that birthright of man, that the destiny of all men—those living and to be born—to be free.

Dissident Movement on the Increase

Last week I had the honor of visiting with a Soviet dissident. He was asked why such severe and seemingly haphazard sentences were being meted out to the dissidents. He replied that the Soviet regime no longer knew how to deal with this ever widening problem. Ten years ago, the protesters were a mere handful. Today, the people involved are so many that the Soviets are no longer able to apply a consistently repressive standard. The movement is spreading from religious groups, to labor union activists, to ordinary citizens, all of whom yearns for the most fundamental personal freedoms. The film on Mr. Simas Kudirka, which was recently broadcast on prime time television vividly portrayed the process of just how an ordinary citizen becomes a dissident.

Riots in Lithuania Are Nationalistic

The most striking evidence of the turmoil that boils just below the surface of the Soviet

Regime is the spontaneous anti-Soviet Riot which took place last fall in Vilnius. Predictably, the Soviets tried to play it down by saying it was started by "drunken Hooligans." But you and I know that it was a demonstration of Nationalist and anti-Soviet feelings. I am sure many such incidents occur but the news does not reach the Western Press. But they are indications of the will of the Lithuanian people to survive and one day again be masters of their own fate. As long as you have people, such as Romas Kalanta, Sadunaite, Terleckas, Petkus, and the countless others whose names are not so familiar to us, we may be confident about the eventual outcome of this struggle for freedom.

Access to Information Essential

For our part, it is essential that we understand the importance of providing information to the captive Nations. That is why preserving and adequately funding radio free Europe/Radio Liberty is of the utmost importance. Both stations attempt to tell the people of Eastern Europe and Russia news about themselves and their countries which their governments do not want them to hear. This information is essential for the dissident and Nationalist movements.

The Voice of America, similarly disseminates information—news of what the U.S. Government is doing. When the President issues the captive Nations day proclamation, the Voice of America broadcasts its message. Let us hope, however, that the President has learned the significance of this action and we will not have to prod him into issuing it this year as we did last year.

Salt II: Decision Time on Defense

Similarly, it is imperative to have a strong defense posture.

However, with the Administration demonstrating unilateral reduction and elimination of major weapons systems, such as the cancellation of the B-1 bomber, the curtailment of the MX Missile, and the significant cutback on naval ship construction, the need for a strong and firm Salt II Treaty becomes imperative.

I believe this country is at a point where a strong and serious commitment must be made, not only to a spending program that ensures the defense posture, but also to negotiate a Salt II agreement that will give the U.S. the freedom to pursue the strategic programs necessary to prevent the achievement by the Soviets of the capability to destroy our land-based deterrents in a pre-emptive strike.

The defense effort of the Soviet Union is continuing to expand and modernize major components of its strategic forces. Some Soviet equipment is reportedly now equal to that of currently deployed U.S. systems in technology and sophistication.

There is now controversy among serious analysts that the Soviets are engaged in a formidable, steady, sustained military effort. The United States must be no less steady, sustained, and effective in maintaining its superiority.

Panama Canal

The Panama Canal Treaty issue is yet another instance where we must exercise caution and good judgment. All the arguments on the issue—both pro and con—boil down to

one fundamental decision: Are these the "best" Treaties we can hope to negotiate with Panama? If they do not fully protect vital American rights and interests, then they should be amended or rejected.

When I first introduced six amendments to the proposed canal treaties last September, I insisted that the Treaties should be defeated unless American rights to use and defend the Canal were strengthened. At first, both the Carter Administration and the Senate leadership resisted any changes in the Treaties. My efforts were termed "obstructionist" in nature. Now, however, both the Administration and the Senate leadership openly support treaty amendments on defense and passage rights and hail them as their own.

Well, the story doesn't end there, other amendments will be offered in the weeks ahead by myself and others. Unless we have a treaty that fully guarantees all our national security interest, we would do better to go back to the negotiating table and start over again. For, if we cannot ensure the survival and defense of freedom's interest in our own backyard, our efforts elsewhere will be doomed to failure.

These are not the only areas where our resolve is going to be tested. Although the idea of normalizing our relations with Cuba, Vietnam, and China might look tempting, we would not do so without certain conditions and guarantees. Likewise, our resolve to defend western Europe cannot waiver, nor can we permit communist expansion in western Europe. We must maintain a strong NATO alliance and do all in our power to help bring peace to the Middle East.

U.S. Future Stand Very Important

The way in which the rest of the free world perceives our handling of these problems is of vital importance. If we seem to be wavering or unsure, our allies will likewise soften their instance.

While we mustn't fear to negotiate with our adversaries, we must firmly delineate the limits beyond which we will never go. Our principles must be clearly and unequivocally drawn so that there can be no misunderstanding of our goals and objectives.

The two cornerstones of this policy must be patience and firmness. Patience to demonstrate time and time again that our resolves has not faltered and firmness to restate our goals and principles, our support for Human Rights, for Self-determination for all peoples, from the Ukraine to the Baltic Sea.

It is altogether fitting that we close this celebration of Lithuanian Independence by remembering the words of a great American freedom fighter who was born on this day 169 years ago. Lincoln's words about America expresses our hopes for Lithuania. He said: "That this Nation, under God, shall have a new birth of freedom."

Lincoln's dream was realized in the United States. Let us pray that the same dream comes true in Lithuania before too many more Lithuanian independence days pass.

LITHUANIAN HELSINKI GROUP DOCUMENTS

(Conclusion from Feb. 1978 Issue)

There is one more painful wound. Our entire older generation in Lithuania remembers how, before the war, one could freely purchase in Lithuania such Soviet Russian dailies as **Izvestiya** or **Pravda**, while at the **Mokslas** bookstore in Kaunas (under the patronage of the USSR embassy), and later in a similar bookstore in Vilnius, one could purchase the writings of Marx, Engels, Lenin and Stalin in Russian. We do not even dare to dream that we shall live to see the day when the central dailies of Paris, London and New York would be freely sold here. But we do not forget for an instant that a considerable portion of our nation, especially its intellectuals, have emigrated or retreated to the West. There they have created a sizeable press, a prolific literature, they have published a huge Lithuanian Encyclopedia. And all the efforts to have the above-mentioned press reach us, too, have been in vain. And whenever a few samples of those publications reach our libraries, they are kept there behind nine locks, or again are available only with a special permit. Meanwhile, the Communist literature published in Lithuania reaches the West without any obstruction. Our officials regard us as small children and strictly determine what we are to read, and what we aren't.

In our statement, we have touched only upon a portion of the instances where the agreement signed on August 1, 1975, in Helsinki has been violated. We could also submit materials on how the reunion of families and a series of other questions are being evaded. The purpose of this memorandum is to draw the attention of the states-signatories of the Helsinki agreements to the fact that no agreement in the world is possible if it is observed only by one side of the signatories.

Vilnius, July 17, 1977

THE SECRETARY OF STATE
WASHINGTON

February 9, 1978

Dear Mr. Charge d'Affaires:

On the occasion of the sixtieth anniversary of the proclamation of Lithuanian independence it is my pleasure to extend to you and to the Lithuanian people greetings and best wishes on behalf of the Government and people of the United States.

Our many citizens of Lithuanian origin have shown us at first hand the proud traditions and strong national consciousness of the Lithuanian people. The courage and perseverance of the Lithuanian people, their indomitable love of liberty and their deep respect for human rights merit the admiration and support of free people everywhere.

Sincerely,
CYRUS VANCE

Dr. S. A. Backis,
Charge d'Affaires of Lithuania.

LITHUANIAN BIBLIOGRAPHY OFFERS A WEALTH OF INFORMATION

Hypatia Y. Petkus

An impressive work of interest to scholars as well as readers has been compiled by Adam Kantautas, **A Lithuanian Bibliography**, published by the University of Alberta Press, Edmonton, Alberta, Canada. Issued in 1975, it is certain to have lasting value for years to come. Indeed, no comparable work of such wide scope exists. Anyone interested in Lithuanian materials can find a wealth of information between the covers of a single book instead of searching in many scattered sources. There are over 10,000 references to books, pamphlets, serials, periodicals, documents, etc., crammed into its 725 pages, arranged by subject, covering the history, social, political and economic life, and cultural affairs of Lithuania and its people.

The author, chief bibliographer and rare book cataloguer at the University of Alberta, together with his co-author, his wife Filomena, has been compiling this massive work for over a decade. As stated in the subtitle, it is to serve as a checklist of books and articles in the major libraries of Canada and the United States. The compilers made personal visits to nearly 50 institutions of learning of the two countries, and contacted over 60 others by correspondence. In addition, the book includes a few holdings of several libraries in foreign countries, such as the British Museum and France's Bibliotheque Nationale. One year of sabbatical leave was devoted to the last stages of this intensive work. And the results are certainly worthwhile, as it is a monumental work of careful scholarship.

Even if one is not a serious scholar or researcher, this is a delightful book for browsing. A well constructed index by author and by title makes it easy to find out whether a publication has been included, and at which library it may be found. The first impression is one of surprise at the wealth of literature—from rare materials centuries old to the most contemporary works—to be found in libraries on this side of the Atlantic. Although the bulk of the material is of a scholarly nature, there are popular works for every taste: travel accounts, folk-lore, pictorial compilations, works of drama, art, and music, even carefully selective lists of fiction and poetry.

Language is no bar for the enjoyment of this work, since publications in every major European language have been included, and titles in English are numerous. Reports and articles prepared by foreign observers as well as publications representing the Lithuanian point of view are included here. The authors explain that "the relative importance of the material was considered, and quite frankly it was necessary to include even publications of rather poor quality, just to provide some information on less usual but important topics." This statement could be interpreted to cover the liberal inclusion of publications by Lithuania's Slavic and Germanic neighbors as well as minor works issued by Lithuanian authors themselves.

The Foreword by Dr. Bruce Peel has some comments worth quoting here. He says that the Kantautas team has performed a service

by preparing a catalogue of their nation's written heritage. Interest in this bibliography, he says, will not be confined to Canada, but will be international, since, "to the student of Eastern European and world affairs, Lithuania is an important case study of a small country wedged between Slavic and Western culture, and currently dominated by the Soviets."

We can only add our comment that Mr. and Mrs. Kantautas are to be congratulated for their painstaking work. They have produced a book which merits a place in public libraries and indeed on the bookshelves of readers on Lithuanian affairs all over the world. In an age of rising prices, the modest cost of \$10.00 for this volume comes as a welcome surprise, as it is certainly a treasure trove of rare, unusual and valuable information.

Chief Commissioner Opens 6th Lithuanian Scout Jamboree

Mr. Camp Chief,
Distinguished Guests,
Brother and Sister Scouts

I am indeed honoured that you have asked me, as the Chief Commissioner of the Victorian Branch of the Scout Association of Australia, to open officially this the 6th Jamboree held by Lithuanian Scouts in the 60 year old history of their Association, and the first to be held in the Southern Hemisphere.

We are delighted that you have selected Gilwell Park as your venue. We know that you will have a memorable and exciting Jamboree here. Gilwell occupies a special place in the hearts of Victorian Scouts. Everywhere you go in this beautiful and historic place, you will be conscious of a very special Scouting

atmosphere. Doubtless the character and the nature of your surroundings will contribute greatly to the enjoyment and the benefit that each of you will gain from your attendance at the Jamboree. Welcome to all of you, from many different countries and other states to Gilwell Park, on behalf of the 150,000 Australian members.

In talking of Gilwell Park, I should tell you that our common Founder, Lord Baden Powell of Gilwell knew and loved this place. One finds his name inscribed on the Totem Pole near the Camp Fire Circle in the Leader Training Ground. This followed B.P.'s attendance at the 1st Australian Jamboree held in 1935 at Frankston here in Victoria.

B.P. left us all with a great and common heritage which has survived and indeed grown stronger since the early days of the Movement some 70 years ago. At no time more than now are the lessons and ideals of Scouting; our Law and the Promise, essential to the Community, or perhaps I should say, the Communities which make up our Society. The World's future will depend very much on Scout ideals, brotherhood and understanding.

Jamborees are a demonstration of the Scout Brotherhood in action and I hope that you all make new friends at the same time that you gain new scouting experiences.

It gives me great pleasure to wish you all good scouting and to declare open the 6th World Lithuanian Jamboree.

Dr. Norman Johnson
Chief Commissioner,
Victorian Branch of the
Scout Association of Australia

Tarptautinio Skautų Biuro Šeŭas Bruce Gernsey Lietuvių Skautų Tautinēje Stovykloje, Australijoje. Iš k. vs. S. Miknaitis, kun. P. Butkus, vs. I. Kerelienē, Pasaulis Skautų tarptautinio Biuro pirmininkas Bruce Gernsey, kun. A. Saulaitis, Tarybos pirmininkē Lilē Milukienē, VI-tosios Stovyklos viršininkas s. H. Antanaitis, kun. S. Gaidelis, ir Stovyklos adjuntas Dr. A. Šarkis.

Chief of the International Bureau of Scouts, Bruce Gernsey, at the 6th Lithuanian National Jamboree of Scouts held in Australia, 4th from left. Among the free world leaders of Lithuanian Scouting is the President of Lithuanian Girl Scouts and Boy Scouts, Lilē Milukienē, 4th from right.

—V. Bacevičiaus foto

Lithuania in Philately (15)

By Antanas Bernotas

CITY OF BALSTOGE-BIALYSTOK

The city of BALSTOGE also Balstoge), in Polish BIALYSTOK or in Russian BIELOSTOK, is located in nowadays northeastern part of Poland, near the Soviet Russian border. It lays on a small river Biala or Biela, which flows into Narev River. Balstoge is 170 kilometers from Warsaw, 120 km northwest from Brest Litowsk (Lietuvos Brasta), 70 km eastward from Lomza and 70 km. southeast from Grodno (Gardinas), just north of the vast forest of Bialowiesh (Baltvyziai). The Lithuanian name Balstoge is composed of two Lithuanian words 'baltas stogas' (white roof), just as the alien names, according to linguists are derived from the river Biala or Biela which also means 'balta' (white), respectively. (The same as the name of the forest Baltvyziai is the Lithuanian equivalent of "inhabitants wearing bast shoes in white.")

The town of Balstoge was founded in 1320 by the Grand Duke Gediminas of Lithuania (who founded the country's capital Vilnius as well, in the Suduva-Jotva lands, which were non-Slavic lands at that time). West of the town runs the dividing line between Poland and Lithuania. Balstoge first belonged to the Lithuanian palatinate of Trakai, later it was a center of the same name of a Polish wojewodstwo (military district). The town in 1661 was donated to Steponas Carnieckis, later it belonged to Klemensas Branickis, who beautified the town, adorning it with a number of impressive buildings, so that the town often was called the Versailles of the area. In 1749 it received the Madgeburgian city-rights.

After the 3rd partition of Lithuania-Poland in 1795, Balstoge was taken by Prussia. Prussia was planning to establish there one of her 'New Eastern Prussian' centers and even thought in 1796 to issue a bilingual newspaper (German-Lithuanian), whose editor would be a known Prusso-Lithuanian author, Kristijonas Gotlibas Mielcke. This idea was never realized, however.

In 1807 Bialystok went to czarist Russia and became an administrative center. In 1842 Bialystok was incorporated into the Gardinas (Grodno) gubernija (government) and remained under her rule until 1939, when it was occupied by Soviet Russia and incorporated into the Bielo-Russian SSR. After World War II Bialystok was returned to Poland and is now an administration center of that country.

Bialystok Balstoge) is an important railroad knot and earlier it had wide industry, especially in textile-manufacturing that was the 2nd largest (after Lodz) in Poland. But during World War I much of its industries were destroyed. Bialystok now has a popu-

lation of about 107,000, mostly Polish, White-Russian and Jewish descent. Relatively few Lithuanians live there at present, though there are many Lithuanians living in the northern part of this province in the so-called Suvalkai-Triangle or the Palatinate (the cities of Suvalkai, Seinai, Pusk and the countryside around them), which territory was annexed by Poland in 1920 after the Polish-Lithuanian war.

Not having any postage stamp depicting Bialystok, we give here for illustrations some other items:

1. A cut of an envelope, affixed with two OB-OST postage stamps, and postmarked BIALYSTOK, 16-8-16. Such postage stamps were used by all German occupied eastern territories during World War I, including Lithuania (but not in Poland).

2. In 1916 German occupational forces issued several hundreds of revenue stamps, which were used by the local population on written forms in search for their relatives who lived outside the province. These stamps exist with and without a signature of the postmaster of Bialystok, B. Wolfsohn. The rest of these stamps later were surcharged 1 MARK and used by the German liaison officers.

LETTER OF THE SUPREME COMMITTEE FOR THE LIBERATION OF LITHUANIA TO PRESIDENT CARTER

Dear President:

On the eve of the 60th anniversary since the restoration of the Lithuanian independent state, the Supreme Committee for the Liberation of Lithuania held a convention in St. Petersburg, Florida. The participants have unanimously decided to convey to you, Mr. President, their profound gratitude for your striving to promote a universal respect for human rights, including that of self-determination, and to extend to you their best wishes in your efforts to preserve world peace.

The Supreme Committee, acting as a spokesman in the free world for the Lithuanian nation, at present enslaved by the Soviet Union, and representing its political will, considers self-determination as one of the irreplaceable cornerstones for a genuine peace. We know that your views on self-determination are basically the same. Therefore, we ask you, Mr. President, to bolster peace by helping the Lithuanian people to regain the exercise of self-determination, thus relieving the abnormal situation, fraught with multiple dangers, in the Baltic area.

We also take this occasion to wish you, Mr. President, and the American people a most happy and prosperous New Year.

Respectfully yours,

Dr. J. K. Valiunas President
The President
The White House Washington, D.C.

Resolution

We, Lithuanian-Americans of Greater Los Angeles area, assembled this 12th day of February, 1978 at Marshall High School in Los Angeles to commemorate the 60th anniversary of the restoration of Lithuania's independence, do hereby proclaim as follows:

Whereas, February 16, 1918, 1978, marks the 60th anniversary of the post World War I restoration of independence to the more than 700 year old Lithuanian State;

Whereas, the Republic of Lithuania was subsequently occupied by force and illegally annexed by the Soviet Union in 1940, in violation of all existing treaties and the principles of international law;

Whereas, in the aftermath of the Second World War so many new countries from under foreign colonial domination have been given the opportunity to rise and establish their own independent states; while Lithuania has suffered an occupation and is still exposed to the most brutal Russian oppression and is nothing but a colony of the Soviet empire;

Whereas, the Soviet invaders will not succeed in suppressing the aspirations of the Lithuanian people for self-government and the exercising of their right to self-determination,

NOW, THEREFORE, BE IT RESOLVED

That we demand that the Soviet Union withdraw its military forces, administrative apparatus and the imported Russian colonists from Lithuania so that the Lithuanian people regain their right to govern themselves freely;

That we demand immediate release of all Lithuanians who are imprisoned outside of the country for political and religious reasons and who for years are lingering in various Soviet jails and concentration camps or kept in psychiatric wards;

That we are deeply grateful to Ambassador J. Goldberg and Senator Robert Dole for drawing the attention of the participating States at the Belgrade Conference to the denial of the principle of self-determination to the peoples of Lithuania, Latvia and Estonia.

That in expressing our gratitude to the United States Government and Congress for their firm position of non-recognition of the Soviet occupation and annexation of Lithuania, we request an activation of the non-recognition principle by stressing at every opportunity also in the United Nations and other international forums the denial of freedom and national independence to Lithuania and the other Baltic States.

That this resolution be forwarded to the President of the United States and copies thereof to the Secretary of State, to the United States Ambassador to the United Nations, to the United States Senators from the State of California, members of the House of Representatives from the Greater Los Angeles area, and to the news media.

ANTANAS MAZEIKA, President,
Lithuanian-American Council,
Los Angeles

BRONIUS DUDA, Secretary
Lithuanian-American Council,
Los Angeles

GARBES PRENUMERATORIAI

- Aldona Andriušis, Dorchester, Mass.
 Dr. P. Atkočiūnas, Cicero, IL
 Br. Aušrotas, Juno Beach, FL
 Leo Bagdonas, Santa Cruz, CA
 Pranas Baltuonis, Canada
 Alfonsas Bimbiris, Los Angeles, Calif.
 Juozas Briedis, West Bloomfield, Mich.
 Vyt. Čekanauskas, garbės konsulas, Los Angeles.
 Dr. M Devenis, St. Monica, CA.
 Dariaus-Girėno Klubas, Detroit, Mich.
 B. V. Galinis, C. E. Norwell, MA
 Paul Gylys, Olympia, Wash.
 Dr. J. Jurgilas, Granada Hills, Calif.
 Birutė Kemžaitė, Chicago, Ill.
 Dr. Alfonsas Kontvis, Westminister, Calif.
 E. Kronas, Dundas, Ont., Canada.
 Msgr. J. Kučingis, Los Angeles, W. Markalonis, Reynoldwille, Pa-Calif.
 B. Macijauskienė, Point Pleasant, Beach, N.J.
 Msgr. L. Mendelis, Baltimore, MD.
 Adomas Macarus, Hagar Shores, Mich.
 E. Mickeliūnas, Richmond Hill, N.Y.
 P. Misevičius, Toronto, Canada.
 Dr. J. Naujokaitis, Claremont, Calif.
 W. Maker, Burbank, CA.
 Balys Maskeliūnas.
 A. Musteikis, Fallon, NE.
 Rev. T. Palis, Pittsburgh, CA.
 Rev. V. Pavalkis, Milpitas, CA.
 A. Pocius, Elizabeth, NJ.
 Rev. A. Račkauskas, Brooklyn, N.Y.
 Rev. Fr. Raugas, Brooklyn, N. Y.
 Rev. Dr. P. Ragažinskas, Central, N. M.
 Dr. Linas Raslavičius, Palos Verdes, Calif.
 Rev. P. Sabulis, Waterbury, Ct.
 Petras Sakas, Glendale, Calif.
 A. Sereika, Chicago, Ill.
 Tadas A. Skirgaila, Los Angeles, California.
 Rev. F. E. Statkus, Grand Rapid, MI
 M. Šarauškas, Winnipeg, Canada.
 Rev. Skilandžiūnas, Kanada.
 Vic. Stankus, DDS.
 Jonas Talandis, Olympia Fields, Illinois.
 "Talka", Hamilton, Canada.
 Rev. Ignas Urbonas, Gary, IN.
 Juozas Vitėnas, Washington, DC.
 Dr. P. Žemaitis, Conton, MI.
 Ed. Žiaužys, Amsterdam, NY.

Labai ačiū visiems parėmusiems
 L.D. žurnalo leidimą —

A. Skirius, leidėjas

Atkelta iš psl. 3

minimų ir poezijos. Su poezijos knyga jau nusikuklinama iki 250 1962 metais turėjome 109 periodinius leidinius, 1967 jų buvo 102. Lūžio metai 1974—nukrito iki 80 ir kol kas laikosi to skaičiaus iki šių metų. Be abejo, iš to 80, didelis skaičius yra atskirų ideologinių religinių ir profesinių organizacijų nedidelio, palyginti, tiražo leidiniai. Bet kas nuostabiau, teturime tik vieną "Eglutę" vaikams ir nei vieno bendro leidinio jaunimui. Ir esame labai ramūs, patenkindami savo vyresniųjų interesus, bet nesudarydami sąlygų jaunimo žurnalui. Taip pat reikėtų pabrėžti, kad ir didžiausieji mūsų periodiniai leidiniai, drįsiu spėti, nė vienas nesidžiaugia 10,000 prenumerata. Kažin kiek ilgai bus galima leisti jų tiražui kristi?

Trečioji to Amžino Žodžio tvirtovė, tai lietuviškoji parapija. Ji čia Amerikoje suvaidino ir vaidina vieną iš neeilinių vaidmenų lietuviškame gyvenime.

Lietuviškųjų parapijų skaičiai atrodo sekančiai:

Prieš I pasaulinį karą 1914 m. Amerikoje buvo 115 lietuviškųjų parapijų. 1935 metais jų buvo 127 su 42 lituanistinėmis klasėmis. 1966 metais parapijų skaičius jau truputėlį mažesnis—120. Per paskutinį dešimtmetį (nors neturiu statistinių duomenų) jų skaičius yra sumažėjęs.

Svarbiausios priežastys, kurios nepaprastai svarbios mūsų lietuviškųjų parapijų egzistencijai yra šios:

Jaunimo kraustymasis gyventi į priemiesčius ir todėl jų tik dalinis arba iš viso nedalyvavimas lietuviškoje parapijoje—jos reikaluose.

Pašaukimų kunigystėn stoka. Anksčiau aptarnaujančių kunigų skaičių, jei reikėdavo, papildydavo iš Lietuvos. Šiandien tos galimybės nėra.

Šiuos davinčius suminėčiau ne kaltinamąja prasme. Jie nėra nei linksmi, nei impozantiški. Jie nėra, pagaliau nei beviltiški. Tik su giliu tikėjimu, manau, kad tie, kurie šiandien savanoriškai neša atsakomybę, ir tie kurie šiandien savanoriškai pakelia rūpestį lietuviškąją mokyklą, spauda bei knyga ir lietuviškąją parapiją, su dideliu pagrindu gali iš mūsų visų, kaip visuomenės, ir iš vadovaujančių reikalauti, kad būtume tobulesni ir geresni. Todėl iškilmingai švenčiant vasario 16 d. 60-tąją sukaktį nematau, kad būtų perdaug prašyti.

Kad vadovaujantieji nedelsiant imtųsi visų galimų priemonių sustiprinti lietuviškąją mokyklą—padarydami ją visos lietuviškos visuomenės rūpesčiu, įtraukdami visuomenę aktyviai tų mokyklų materialine ir kitokia parama.

Kad vadovaujantieji atkreiptų dėmesį į lietuviškos knygos ir spaudos esamą padėtį—kad nepažeidžiant dabar esamos organizacijos ar pavienių asmenų privačios iniciatyvos, būtų suaktyvinta lietuviškos visuomenės parama lietuviškam raštui.

Kad vadovaujantieji kontaktuotų lietuviškąją dvasiškiją ir kad būtų parengta bent šokia tokia studija lietuviškųjų parapijų klausimu.

Neabejokime, kad tada Amžinasis Žodis, parafrazuojant poetą Krūminą, sroventų kaip nematomas gaivinantis šaltinis, sproginėtų ore, kaip į ugnį įmestas dinamitas ir, kad jis, neabejokime, nusileistų į kiekvieną tikrą savo žemės vaiką.

ALBINAS MARKEVIČIUS

Apdraudos Agentūra

M. & R. AMERICANA
 Insurance Service, Inc.

2113 Wilshire Blvd. 393-9801
 SANTA MONICA, CA 90403 828-7525

BALTIC BAKERY

Juozas ir Aldona Ankai — savininkai

4627 So. Hermitage CHICAGO, Illinois 60609 Telef. (212) LA3-1510
 2616 W. 69 Street, Chicago, Ill. 60629
 Telefonas: (312) 737-6784

— ir —

Siunčiame duoną ir raguolius į visas Amerikos dalis.

AUKOS LD ŽURNALUI REMTI:

- \$60 — Petras Baltrėnas.
 \$35 — Stanley J. Bartis, D.D.S, Nashua, N. H.
 \$20 — J. V. Rolandas.
 \$10 — S. Kvečas.
 \$8 — J. Taoras.
 Po \$5 — D. Tamulionytė, J. Jakomas, J. Baublys, P. Bielskis, A. Stakėnas, J. Ališauskas, A. Noruišis, S. Girevičius.
 Po \$3 — Gr. Radvenis, K. Jasėnas, R. Penkiūnienė, St. Baliulis.
 Po \$2 — L. Kiaušas.

NAUJOS J. BURKAUS KNYGOS

1. **Du dvasinių būtybių pasauliai**—vieną sudaro geri angelai ir žmonės, o kitą tie, kurie yra blogi. 444 psl., Kaina \$8.50

2. **"Konnersreutho Teresė"**. Gausiai iliustruota, II-ji dalis išeina 1978 m. pradžioje. Kaina \$5.00

Abi knygos įdomios, visiems lengvai suprantamos ir kiekvienam tikrai naudingos.

Užsisakytina:

"Sūduva", 809 Ramble St., Hot Springs, Ark. 71901.

TAUPLYKITE DABAR

Pas mus ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet kiekviename skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

UŽ CERTIFIKATUS MOKAME:

7¼% — 6 metų su \$1,000, minimum
 7½% — 4 metų su \$1,000, minimum
 6¾% — 30 mėn. su \$1,000, minimum
 6½% — 1 metų su \$1,000, minimum

Savings insrd. to \$40,000 by FSLIC

Drive in facilities.

ST. ANTHONY

SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court
 Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS
 sekretorius

Tel.: (312) 656.6330 ir 242-4395

NAUJI PRENUMERATORIAI

E. Bacevičius, St. Pete, FL.
L. Baltrėnas, Los Angeles, CA.
V. Brewin, La Jolla, CA.
Z. Budrys, Chicago, Ill.
Helen Chanowicz, Cherry Hill, N. J.
Vytautas Čeporius, Arcada, CA
Victor Danowski, Omaha Nebr.
V. Dičius, Foster City, CA.
M. Garalius, St. Paul, MN.
Bruno Grebliauskas, Chicago,
D. Hinchman, Modesto, CA.
Dwigh Kasiūnas, Easton, Pa.
P. Kliorys, S. Euclid, OHIO.
Mich.
V. Knitensar, Kotara, Australia.
Viktoras Kulvinskis, MS, Wet-
Ant. Martinaitis, Grand Rapids,
A. Šeštokas, Chicago, IL
V. Tamošaitis, Hot Springs, AR.
Dorothy Vishton, Phila, Pa.
K. Žygas Los Angeles, CA.

Žurnalo redakcija ir administra-
cija nuoširdžiai sveikina naujus
skaitytojus ir širdingai dėkoja.

Džiugu, kad LD prenumeratorių
šeima didėja. **Leidėjas**

Anglų kalba knyga LITHUANIA LAND OF HEROES

By Leonard Valiukas

jau išparduota.

LIETUVIŲ DIENŲ žurnalo ir knygų PLATINTOJAI

J. A. V-se

Brooklyn, N. Y. — "Darbininko" adm-ja.
So. Boston, Mass. — S. Minkus
Chicago, Illinois — Balys Brazdžionis,
'Gifts International', 'Parama', 'Terra',
'Marginiai'.
Cleveland, Ohio — J. Žilionis
Detroit, Mich. —
St. Anthony's Parish Library.
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.
Putnam, Conn. — Immaculata Conception
Convent.
Rochester, N. Y. — A. Sabalis.
Waterbury, Conn. — "Spauda".
Woodhaven, N. Y. — "Romuva".

Anglijoje

Kew, Surrey — "Dainora".
Bradford, Yorks — Kun. J. Kuzmickis.

Australijoje

Adelaide, Edwardstown — A. Kubilius.
Melbourne - St. Kilda — F. Sodaitis
Sydney — Kun. P. Butkus.
Glen Osmond, S. A. — E. Reisoniene.
Mirren, S. A. — J. Rupinskas.

Kanadoje

London, Ont. — A. Puteris
Toronto, Ont. — V. Aušoras, A. Kuolas,
P. Misevičius,
Montreal, Que. — P. Rudinskas, (Parish
Library)

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

Los Angeles, Calif.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJAS LITHUANIAN MELODIES

Stotis KTYM, banga 1460 AM
Šeštadieniais 12:30 — 1:00 p. p.
Išlaiko L. Radijo Klubas. Pirm. J. Mitkus,
2610 Griffith Park Blvd., Los Angeles, CA
90039 — Tel. (213) 662-6591

Baltimore, Md.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"
Girdima Marylande ir Washington, D.C.
Sekmadieniais 10 — 11 val. ryto
per FM radijo stotį WCAO 102.7 mgcl.
Programos vedėjai: Albertas Juškus,
4515 Wilmslow Rd., Baltimore, Md. 21210
Tel.: 366-4515
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.,
Baltimore, Md. 21227: Tel.: 242-1779

So. Boston, Mass.

Lietuvių Radijo valanda LAISVĖS VARPAS

Sekmadieniais 11 — 12 val. priešpie.
AM 1430 klc iš WWEL radijo stoties
Medford-Boston, Mass. 02155
Petras Viščinis, vedėjas,
173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402
Telefonas: 586-7209

LIETUVIŲ RADIJO KORP. PROGRAMA

Seniausia liet. radijo programa Naujojoje
Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m.,
vedama Stepono ir Valentino Minkų, gir-
dima sekmadieniais 1 val. — 1 val. 30 m
Boston, Mass. — WNSR - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzi-
ka, dainos ir Magdūtės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston, Mass. 02127
Telefonas: AN 8-0489

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS RADIJO ŠEIMA

7 programos savaitėje
Daily 12:30-1:00 pm Sat.&Sun 8:30-9:30 am
Visos programos iš WOPA 1490 klc A. M.
Programos vedėja Aldona Daukus-Barcus
Transliuojama iš nuosavos studijos.
WOPA stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood, Chicago, Ill. 60629
Tel: HEmlock 4-2413.

LIETUVOS AIDAI

Peuktad. 9:30 — 10:00 v. v. — 1490 AM
Šeštad. 8:00 — 10:00 v. v. — 106.3 FM
Sekmad. 9:30 — 10:00 v. ryto — 1230 AM
Veda Kazė BRAZDŽIONYTĖ, 2646 W. 71st
St. Chicago, Ill. 60629 Phone 778-5374

LITHUANIAN RADIO FORUM

Bi-Lingual Civic program in English
and Lithuanian
Produced by Anthony J. RUDIS
Listener Participation Program
PHONE 445-6842 and ask a question
Sundays 2 to 3 PM
WXRT-FM 93.1 MHz.
Address: 9339 S. Oakley Chicago, Illinois

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo Programa TĖVYNĖS GARSAI

Isteigta 1949
Girdima sekmadieniais 8-9 val. ryto
WZZP, FM 106.5 mc
Vedėjas Juozas Stempuzis.
4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121
Telefonas (216) 382-9268

Detroit, Mich.

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIJO VALANDA

WMZK-FM banga 98 mc
Pirmadienį — trečiadienį — penktadienį
nuo 8:00 iki 9:00 vakare
Programos reikalais kreiptis: Albert Misiu-
nas, 2483 Woodmere, Detroit, Mi 48209,
tel. 841-3026; Algis Zaparackas, 4120
Yorba Linda Dr., Royal Oak, Mi 48072,
tel. 549-1982.

LIETUVIŠKAS BALSAS-LITHUANIAN VOICE

WQRS-FM stotis. Banga 105.1 mc.
Sekmadieniais 8:25 — 9:05 val. ryto
Išlaiko Radijo Klubas.
Klubo pirm. Vacys Urbonas.
17175 Gaylord Ave., Detroit, MI 48240
Telefonas: 537-9642

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"

Connecticut vlst. liet. kultūrinė valandėlė
WRYM AM 840
Kiekv. sekmadienį 4:30 - 5:30 val. p. p.
Programos vedėjas A. Dragūnevičius.
Pranešėjai:
Zita Dapkienė, Alfonsas Dzikas ir
Lionginas Kapeckas
273 Victoria Rd., Hartford CT 06114
Telefonas: CH 9-4502.

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" radijo. valanda

girdima kiekv. šeštad. 4 — 5 val. p. p.
iš New Yorko stoties WEVD — 1330 klc.
ir 97.9 meg. FM.
Direktorius Jokubas J. Stukas,
1467 Force Dr., Mountainside, N.J. 07092
232-5565. (Code 201)
Kultūrinė lietuvių radijo valanda anglų k.
per SETON HALL Un-to stotį WSOU-FM
pirm. 7:30 — 8:30 v. v. — 89.5 mg
Vedėjas J. J. Stukas.

"LAISVĖS ŽIBURYS"

Girdima kiekvieną sekmadienį
nuo 9 iki 10 val. ryto
iš WHBI stoties 105.9 FM banga.
Adresas: Romas Kezys, 217-25 54th Ave.
Bayside, N. Y. 11364
Telefonas: 229-9134

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in Pittsburgh, Penn.

Pittsburgh, Penn. — WPIT - 730 klc.
Sekmadieniais 12:30 — 1:00 p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir Gertruda Dargiai.
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill R., Pittsburgh, Pa. 15243

Hot Springs, Ark.

Lietuviška Radijo programa
"LEISKIT I TĖVYNĖ"
Lithuanian Broadcasting SPA
Kiekv. mėnesio antrą ir ketv. sekmadienį
nuo 2:30 ligigi 3:00 val. p. p.

iš radijo stoties KBHS - banga 590 AM.
Programos vedėja Salomėja Šmaižienė
204 Hilltop Dr., Hot Springs, Ark. 71901
Telefonas (501) 321-9641

Rochester, N. Y.

DAINOS AIDAS

Sekmadieniais 9:00 iki 9:30 val. iš ryto.
Stotis: WXXI-FM 91.5 MC
Išlaiko: Lietuvių Radijo Klubas.
Klubo valdyba: Al. Gečas, pirm., R. Kirš-
teinas, vicepirm., J. Krokytė, sekr., Rūta
Ilgūnaitė, išd., L. Laukaitienė, narė.
Adresas: 320 Durnan St., Rochester, NY
14621

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS BALSAS

W — 104 FM Stereo
Sekmadieniais 8 — 9 val. vak.
Ved. Viktoras Vaitkus
10 John St., Waterbury, Ct. 06708
Tel. 756-5173; 754-8780

Montreal, Canada

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS

Kiekvieną trečiadienį nuo 11 val. v.
CFMB stotis — Banga 1410.
Programos vedėjas L. Stankevičius.
1053 Cr. Albanel, Duvernay, P. Q. Canada
Telefonas: 669-8834

Toronto, Ont., Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

Sekmadieniais 1:30 - 2:00 po pietų
Visos programos transliuojamos iš
Toronto stoties CHIN, banga 101 FM
Programos vedėjas Jonas R. Simanavičius.
614 Tedwyn Dr.
Mississauga, Ont., Canada
L5A 1K2
Tel. (416) 275-3134

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS

Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min.
iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laikų,
41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas Dr. J. Gailius.
Circonvallazione NOMENTANA 162.

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje.
Sekmad. rytais 10:30 - 11:00 Lietuvos laikų
ir kiekv. vakarą 20:15 - 20:30 Lietuvos laikų.
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas Kun. Dr. V. Kaziūnas.
Adresas: Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO.

LIETUVIAI TELEVIZIOJE

Isteigta 1966

WCIU - TV Channel 26

Sekmadieniais 8:30

5845 So. Oakley Ave., Chicago, Ill. 60634
Tel. (312) 778-2100

Tolius šlutas, vald. pirm.

1978 Vasario 16-tosios proga Šv. Kazimiero Lituaništinės mokyklos kieme JAV ir Lietuvos
vėliavų pakėlimas.